

# ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

## V Обикновенно Народно Събрание

(втора редовна сесия).

### XX ЗАСЪДАНИЕ, ПЕТЪКЪ, 18 НОЕМВРИЙ 1888 ГОДИНА.

(Отворено въ 1 часа 40 мин. слѣдъ пладнѣ, подѣ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г-на Д. Тончева).

Прѣдсѣд.: (Звъни). Ще се прочете списъкътъ на г-да прѣдставителитѣ, за да се види кои присѣствуватъ и кои отсъствуватъ въ днешното засѣдание.

Секр. Каракашевъ: (Чете списъкътъ). Отсъствуватъ.

Георги Живковъ, Петръ Геновъ, Д. Грековъ, Алеко Карамановъ, Т. Иванчовъ, Захарий Стояновъ, Желю Младеновъ, Димитръ Стояновъ, Еминъ Моамеледжи, Мутишъ Мустафовъ, Ив. Цвѣтковъ, Марко Марковъ, Ник. Геновъ, Маринъ Коновъ, Никола Странски, Хр. Дюкмеджиевъ, Георги Чолаковъ, Д. Начевъ, Св. Хр. Караджовъ, П. Калайджиевъ, Димитръ Кьосевъ, Илия Маджаровъ, Галибъ Х. Еминовъ, Янко Георгиевъ, Х. Маринъ Цековъ, Ив. Халачевъ, Д-ръ Пачевъ, Д-ръ Стефановъ, Хр. Векиловъ, Иосифъ Богдановъ, Д-ръ Я. Геровъ, Повъ Титоровъ и Георги Цанковъ.

Прѣдсѣд.: Отъ 279 души прѣдставители, въ днешното засѣдание, отсъствуватъ 33 души. Има изискуемото се число прѣдставители, за да се пристъпи къмъ разискване на въпроситѣ, положени на дневний редъ.

Скратения протоколъ отъ миналото засѣдание още не е готовъ.

Първий въпросъ, г-да прѣдставители, е даване клѣтва на тѣзи г-да прѣдставители, които не сж се заклѣнали.

Г-нъ Мазеновъ тукъ ли е? (Гласове: Тукъ). Ще помоля священника Франгова, да подведе подѣ клѣтва незакалнвшитѣ се прѣдставители.

Св. Франговъ: Азъ прѣдлагамъ, да ги подведе подѣ клѣтва св. Караджовъ.

Св. Караджовъ: (Подвежда подѣ клѣтва народн. прѣдставители Друмева и Мазенова).

Прѣдсѣд.: Г-нъ Докладчикътъ на финансовата коммисия се умолява да заеме мѣстото си.

П. Вълнаровъ: Има законъ приготвенъ за докладване, но докладътъ не е готовъ; а прошенията утрѣ ще се докладватъ.

Прѣдсѣд.: Умолява се докладчикътъ на коммисията по прѣгледване смѣткитѣ на Нар. Събрание да заеме мѣстото си.

Докл. Ил. Стоковъ: Г-да прѣдставители! Честъта, която имаме да прѣгледаме смѣткитѣ на Вида Монева, за ланшната сесия, коммисията слѣдъ като разгледа тѣзи смѣтки и всичкитѣ оправдателни документи, намѣри резултатътъ, когото напечатахме въ докладътъ, който въ поведѣлникъ раздадохме. (Чете):

### „ДОКЛАДЪ

на коммисията по прѣглежданieto смѣткитѣ на I-а редовна сесия отъ V-то Обикновенно Нар. Събрание, израсходвани отъ Квестора на това Събрание, покойния Видо Монева,

Избраната отъ Нар. Събрание коммисия за прѣглеждане смѣткитѣ по расходитѣ на I-та редовна сесия, на V-то Обикновенно Нар. Събрание, слѣдъ като прѣгледа тия смѣтки, отпущанъ сумми на покойния Видо Монева и станалитѣ расходи по Нар. Събрание и провѣри съ най-голѣмо внимание всичкитѣ оправдателни документи срѣшу поменатитѣ сумми, намѣри ги за правилни и редовни, за което коммисията има честь да съобщи на почитаемото Нар. Събрание слѣдующата равностѣтка:

Да дава.

|                                                                                                                  |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1) Съ платежна заповѣдъ No. 7817 отпущанато отъ тукашното Окр. Ковчежничество на името на покойния Видо Монева . | 220.000 л. |
| 2) Съ платежна заповѣдъ No. 927 отпущанато отъ тукашното Окр. Ковчежничество на сжщия . . . . .                  | 120.000 л. |
| Всичко .                                                                                                         | 340.000 л. |

### Д а з е м а.

|                                                                                                                                                                            |                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 1) Вѣдомость No. 1 за пѣтни пари на 218 души Нар. Прѣдставители . . .                                                                                                      | 70.855 л. 80 ст. |
| 2) Вѣдомость No. 2 за първий мѣсецъ дневни пари на 216 д. Народни Прѣдставители . . . . .                                                                                  | 97.470 « —       |
| 3) Вѣдомость No. 3 за вторий мѣсецъ дневни пари на 216 д. Народни Прѣдставители . . . . .                                                                                  | 96.540 « —       |
| 4) За канцелярски разноси, отопление, освѣтление мобили и пр. . . . .                                                                                                      | 6.968 « 95 ст.   |
| 5) Вѣдомость No. 4 за първий мѣсецъ дневни пари на 13 души мѣстни Народни Прѣдставители . . . . .                                                                          | 3.840 « —        |
| 6) Вѣдомость No. 5 за вторий мѣсецъ дневни пари на 13 души мѣстни Народни Прѣдставители . . . . .                                                                          | 3.750 « —        |
| 7) Вѣдомость No. 6, 7, 8 и 9 за служящи прѣзъ цѣлата сессия на Н. Събрание                                                                                                 | 12.482 « 40 ст.  |
| 8) Вѣдомость No. 10 за 4 дена дневни пари на 207 д. Нар. Прѣдставители . . .                                                                                               | 12.360 « —       |
| 9) Вѣдомость No. 11 за 4 дена дневни пари на 10 д. мѣстни Нар. Прѣдставители                                                                                               | 400 « —          |
| 10) Расписка за авансъ срѣщу дневнитѣ си пари отъ г-на Х. Маринъ Х. Цокова*) .                                                                                             | 300 « —          |
| 11) Смѣтки за пѣтни пари и дневни по кассиранието на двама прѣдставители отъ Царибродската околия и единъ отъ Ново-Пазарската . . . . .                                    | 964 « 80 ст.     |
| 12) Смѣтка отдѣлна за пѣтни пари на Габровския Нар. Прѣдставитель Цанко Добревъ понеже е заминалъ прѣди закриванieto на сессията и не е расписанъ въ вѣдомостъта . . . . . | 336 « —          |
| 13) Съ квитанция No. 8758 внесени въ тукашното Окр. Ковчежничество на въ-становление кредитъ . . . . .                                                                     | 33.711 « —       |
| 14) За уравнение готови . . . . .                                                                                                                                          | 21 « 05 ст.      |
| Всичко . . . . .                                                                                                                                                           | 340.000 л. —     |

Ст. София, 12 Ноември 1888 година.

Докладчикъ: Илия Стоковъ».

Комисията, както казахъ и по прѣди, намѣри, че този расходъ е станалъ споредъ документи и вѣдомости твърдѣ точно и редовно и комисията моли Събранието да приеме тѣзи смѣтки за редовни.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори по тоя докладъ?

Единъ прѣдставитель! Г-да прѣдставители! Виждамъ въ тѣзи смѣтка по вѣдомость No. 2, за първий мѣсецъ, дадени сж дневни пари на 216 прѣдставители 97,470 л. Ако се не лъжа, г-да прѣдставители, дневнитѣ пари на тия прѣдставители не струватъ

\*) Г-нъ Х. Маринъ Х. Цоковъ е взелъ съ расписка въ авансъ 300 лева, срѣщу дневнитѣ си пари отъ вторий мѣсецъ. Но споредъ направената справка нему се слѣдва да получи дневни пари само за 15 дена отъ вторий мѣсецъ всичко 225 лева, а 75 лева да му се изискатъ назадъ да въавърне.

97,470 лева, нъ сж 97,200 лева. Моля г-на докладчика да обяснитая смѣтка? Това искамъ да кажъ.

Докл. Ил. Стоковъ: Вѣдомостъта No. 2-й и за първий мѣсецъ е точно провѣрена и е намѣрена цифрата толкозъ, колкото е поставена въ доклада.

Единъ прѣдставитель: На 216 души дневнитѣ не струватъ 97470 лева, но разлика има въ това число.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли още нѣкой отъ г-да прѣдставители да говори. (Никой не иска дума).

Като не иска никой да говори, ще се гласува. Комисията намира, че израсходванитѣ 340.000 лева сж правилно израсходвани. Който не намира, че правилно сж израсходвани . . . .

Единъ прѣдставитель: Нека ни се даде отчетъ.

Докл. Ил. Стоковъ: Всичкитѣ лица, расписани въ вѣдомостъта, събрана суммата, излиза толкозъ точно. Може да има въ числото на депутатитѣ погрѣшка.

Единъ прѣдставитель: Г-да прѣдставители! 216 души прѣдставители по 450 лева не правятъ 97470 лева, но ако се не лъжа правятъ 97,200 лева.

Докл. Ил. Стоковъ: 226 души прѣдставители сж. Ето въ вѣдомостъта сж. Понеже нѣкои сж получили вмѣсто по 450 по 415, а други по 425 лева на мѣсецъ, слѣдователно погрѣшка е.

Ф. Симидовъ: Г-да прѣдставители! (Шумъ). Въ вѣдомостъта No. 2-й е казано 216 души и повтаря се въ No. 3-й пакъ 216, а докладчикътъ казва 226 души.

Докл. Ил. Стоковъ: Азъ мисля, че почитаемитѣ народни прѣдставители, като сж избрали комисия за тѣзи смѣтки, иматъ довѣрие въ нея. Цифрата събрана въ тая вѣдомость е 97.470 л. Разликата, която произлиза е отъ това, че нѣкои прѣдставители, вмѣсто 450 лева, получили сж по 405. Не могатъ всички тъкмо да получатъ. Нѣкои по-малко сж получили.

Хр. Тилбеговъ: Наистина, по втората точка отъ докладътъ на комисията, ако умножимъ 216 съ 450, ще намѣримъ друга цифра и ще излѣзе разлика 270 лева. Не е работата обаче да се придържаме о 216 души и по 450 лева всѣкому и да търсимъ такава разлика между 470 и 200. Зарадъ туй, защото както каза и г-нъ докладчикътъ, едни отъ г-да тукашнитѣ депутати сж получавали по 10 лева дневни. Числото на прѣдставителитѣ е по-много, отъ колкото е тукъ посочено. Други има, даже не сж присѣствували. Защото, както каза, г-нъ докладчикъ, онѣзи смѣтки сж на Вида Монева и не ще съмнѣние, че справедливата цифра е пакъ 97470 лева, израсходвани за първия мѣсецъ на Нар. Събрание. Не можемъ да покажемъ недовѣрие къмъ комисията, че е направила фалшификации по смѣткитѣ на Вида Монева, квесторъ на Нар. Събрание. Зарадъ туй, почитатното Събрание, ще остане задоволено отъ обясненията на г-на докладчикъ и ще мине на дневний редъ.

Ив. Цанковъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Тилбеговъ иска да защити Хаджи Стоева, защото ужъ мѣстнитѣ прѣдставители сж получавали по-малко, но и въ третата и въ четвъртата вѣдомости гледаме да сж получили 216 души и освѣнъ 13 души мѣстни прѣдставители. Значи, тѣзи мѣстнитѣ сж получавали отдѣлно и по-малко, и дѣйствително каза се, че суммата излиза съ нѣколко лева по-малко. Така и въ третата вѣдомость, гледаме 216 души народни прѣдставители сж получили 96540 лева, т. е. хиляда и нѣколко лева има разлика. Ако е туй, както обяснява г-нъ до-

гладчикът работата, азъ нѣмамъ нищо, защото всѣки ще си състави понятие, че единъ прѣдставителъ е дошелъ по-рано, другъ по-късно, но трѣбваше да се обясни това въ доклада. Но прѣди да се обясни това отъ г-на докладчика, тукъ имаме право, както Хаджи Стоевъ, така и други, да забѣлѣжатъ тѣзи вѣдомости и да искатъ обяснения отъ комисията. Остава обаче на народнитѣ прѣд тавители да се произнесатъ.

Докл. Ил. Стоковъ: Мисля, че казахъ, че тая разлика не произлиза, както казва г-нъ Тилбесовъ, понеже не е свѣдущъ въ тѣзи смѣтки. Мѣстнитѣ прѣдставители сж получили по-долѣ. Разликата произлиза, че не сж били всичкитѣ прѣдставители дошли. Разликата произлиза още отъ нееднаквата цифра, нѣкои прѣдставители не сж получили по за петъ дена, а нѣкои по за единъ день. Отъ това произлиза разликата двѣ стотини и толкозъ лева по-малко.

Ф. Симиловъ: Тукъ се вижда въ вѣдомостъ No. 2-й за първий мѣсець, дневни пари на 216 души прѣдставители 97.470 лева, а въ вѣдомостъ No. 3-й, за вторий мѣсець на 216 души 96540 лева. Ако това е погрѣшно напечатано, нека се каже. Азъ мисля, че докладътъ трѣбва да бѣде нареденъ да се разбира. И заради това, азъ мисля, че всѣки прѣдставителъ, трѣбва да иска обяснения. Докладъ се прави заради това, за да могатъ да се разгледатъ тия смѣтки и да може да разбере всѣки прѣдставителъ. Дѣто казва г-нъ Тилбесовъ, че не сме имали довѣрие къмъ комисията, това не е истина. Напротивъ, имаме пълно довѣрие въ нея и заради това сме я избрали.

Д. Петковъ: Г-да прѣдставители! Мене ми се струва, че г-нъ Вълчевъ и г-нъ Симиловъ, като че не искатъ да разбератъ. Не е тукъ въпросътъ за тукашнитѣ прѣдставители. Докладчикътъ каза ясно, че не всичкитѣ прѣдставители сж получили по равно число пари. Едни сж дошли два дена по-сетнѣ, други сж отсъствували по два дена, нѣкои сж земали отпускъ и ето отъ гдѣ произлиза разликата. Комисията вади тѣзи работи отъ вѣдомоститѣ и тия вѣдомости отиватъ въ ковчежничеството. Повтарямъ, че по-малката цифра произлиза отъ туй, че не сж дошли въ едно врѣме 216 души прѣдставители, а нѣкои сж дошли по-рано, нѣкои по-късно. Отъ тукъ произлиза разликата. Азъ моля да се мине на дневний редъ и да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Събранието да се говори повече по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ! Други гласове: Желаетъ!) Който желаетъ да се говори още, да си вдигне ржката. (Меншество). Значи, по въпроса за вѣдомостъта No. 2-й нѣма да се говори.

Желаетъ ли Нар. Събрание, да се говори още по доклада на комисията? (Не желаетъ). Ще се гласува. Приема ли Нар. Събрание, че 340.000 лева сж правилно израсходвани? Който не приема, че сж правилно израсходвани, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И тѣй Нар. Събрание приема, че полученитѣ отъ Вида Моновъ 340.000 лева, се правилно и точно израсходвани въ първата редовна сессия на V-о Обикн. Нар. Събрание.

Вторий въпросъ на дневний редъ е: прѣдложение отъ г-на Дака Ангеловъ за истълкувание на чл. 109 ал. 7 отъ закона за градскитѣ Общини.

Я. Ангеловъ: Има единъ докладъ отъ комисията по Вътрѣшнитѣ Работи.

Прѣдсѣд.: Има думата г-нъ докладчика на комисията по Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Докл. Я. Ангеловъ: Комисията по Вътрѣшнитѣ Дѣла, прѣгледа законътъ за пограничнитѣ паспорти и билети, но понеже измѣнения нѣма много, затова не счете за нужно да напечата доклада си и моли Нар. Събрание да приеме, да се докладва спомѣнатия законопроектъ безъ докладъ.

Прѣдсѣд.: Г-нъ докладчикътъ на комисията по Вътрѣш. Дѣла заявява, че законопроекта за задграничнитѣ паспорти и билети е готовъ и прѣгледанъ отъ комисията и че понеже комисията не е направила измѣнения, моли Събранието да разрѣши, да докладва безъ печатанъ докладъ.

Дим. Петковъ: Комисията дѣйствително не е направила нищо, защото нѣмаше какво да направи. Тѣй щото, като имате законопроекта на ржцѣтъ си, азъ мисля докладчика може да докладва, защото измѣнения почти никакви нѣма.

Ф. Симиловъ: Ако споредъ г-на докладчика, комисията не е направила измѣнения, тогава нѣма какво да се докладва. Безъ докладъ приехме и закона за адвокатитѣ и станахъ много неразбории. Така и сега ще станжтъ неразбории. За да се не повтарятъ такива неразбории, щомъ нѣма докладъ, тогава нѣма и какво да се докладва.

Докл. Я. Ангеловъ: Азъ повтарямъ, че измѣненията сж твърдѣ незначителни. Заради това азъ пакъ моля, да се приеме да се докладва безъ печатанъ докладъ.

Дим. Петковъ: Когато докладчика заявява, че нѣма измѣнения, трѣбваше да докладва, ако има нѣкои малки измѣнения, ще ги докладва при прочитанието на членовѣтъ. Измѣненията сж тъмнива, че въ единъ членъ намѣсто «налага се наказание такова и такова», промѣнено е «наказва се по общий наказателенъ законъ». Така щото, измѣненията сж нищожни.

Ф. Симиловъ: Сжщото казваше и г-нъ докладчика по законопроекта за адвокатитѣ, а именно, че твърдѣ малки измѣнения имало, а подирѣ се видѣ, че твърдѣ значителни измѣнения е имало.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Събранието, да се говори повече по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ). Приема ли Нар. Събрание, да се докладва законопроекта за паспортитѣ и билетитѣ безъ печатанъ докладъ? Който не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Ще се докладва.

Докл.: Я. Ангеловъ: (Чете):

## „ЗАКОНЪ

за задграничнитѣ паспорти и билети».

Прѣдсѣд.: Който не приема заглизването, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 1. Всѣки български подданикъ, който иска да излѣзе изъ България, длъженъ е да се снабди съ задграниченъ паспортъ».

Прѣдсѣд.: Който не приема чл. 1 да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 2. Жителитѣ отъ градоветѣ и селата, които лѣжатъ близо до границата (най-много 20 километра навжтрѣ), когато прѣминуважтъ границата по бжрзи работи и за малко врѣмѣ, могатъ да взематъ вмѣсто паспорти, задгранични билети».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 2. Който не го приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 3. Пограничните жители, които иматъ земя задъ границата, когато приминуватъ тѣзи послѣдната за обработване земята си, съобразяватъ се съ особенитѣ за това наредби, направени по съгласие съ надлѣжната държава».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 3. Който не го приема, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 4. Паспортитѣ се издаватъ отъ околийскитѣ началници и другитѣ полицейски власти, опрѣдѣлени отъ Министерството на Вѣтрѣшнитѣ Дѣла и биватъ годишни и полугодишни. Цѣната на годишнитѣ паспорти е десетъ лева, а на полугодишнитѣ — петъ лева. Княжескитѣ дипломатически агенства въ странство издаватъ паспорти на българскитѣ подданници: 1-во, въ случай на подновяване стари паспорти, и 2-ро, въ случай на изгубване паспорта. Даванieto на паспортъ по вторий случай става на основание на свидѣтелство подписано отъ трима български подданници».

Дако Ангеловъ: Г-га прѣдставители! Отъ съдържанието на 4-й чл. отъ законопроекта за задграничните паспорти и билети се вижда, че Княжескитѣ дипломатически агенти въ странство издаватъ паспорти на българскитѣ подданници първо въ случай на подновяване стари паспорти и второ въ случай на изгубване паспорта. Азъ мисля, че тукъ не е правиленъ тоя членъ въ това отношение. На прим. изгубвамъ си паспортътъ; явявамъ се при дипломатически агентъ и искамъ да ми се издаде новъ паспортъ; той казва, че трѣбва свидѣтелство подписано отъ трима български подданници. Каква е гаранцията, че нѣма да отида самъ да напишѣ свидѣтелство и да кажа, че Цвѣтко е такъвъ и такъвъ и нека му се издаде паспортъ? Азъ мисля, че за да има гаранция, по-добъръ би било, тѣзи трима души, които ще подпишѣтъ това свидѣтелство, да се явятъ лично прѣдъ дипломатически агентъ, даже и да се подпишѣтъ прѣдъ него. И освѣнъ това, ако е възможно, да се иска и едно друго удостовѣрение: да-ли гарантитѣ сѣ дѣйствително български подданници или не. Защото, твърдѣ е лесно, да се направи свидѣтелство или порѣчителство, подписано отъ троица, но отъ гдѣ ще се знае, какви сѣ подданници. Ако се държи списѣкъ за всичкитѣ хора въ една столица, може да се знае кои какви сѣ подданници, но ако се не държѣтъ такива списѣци, може да стане грѣшка. Още по-вече, че тѣзи лица, които ще подписватъ свидѣтелството, отъ съдържанието на тоя членъ не се прѣдвижда, че ще се явяватъ лично прѣдъ консула, за да исповѣдатъ подданството си. Заради това, може да се направи едно допълнение.

М-ръ Стамболовъ: Отъ допълнения тоя членъ нѣма нужда, защото ще зависи отъ волята на дипломатически агентъ, да-ли и какъ да се явяватъ подписавшитѣ свидѣтелството. Ако подписавшитѣ сѣ познати на агентина или на канцлера, нѣма да ги вика; но ако сѣ не познати, той ще бѣде умненъ, за да провѣри това, което му се дава. И това се дава на тѣзи хора, които ще прѣдставляватъ България въ странство.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-нъ Дако Ангеловъ казва, че трѣбвало дипломатическитѣ агенти да държѣтъ списѣци. Азъ мисля, че дипломатически агентъ не први пѣтъ ще има сношение съ тѣзи хора и той ще знае кои сѣ тѣ, за да се довѣри и даде паспортъ на едно лице по тѣхната прозба.

Ф. Симидовъ: (Гласове: Искерпанъ е въпроса!) Г-нъ Ангеловъ каза, че може нѣкой да се скрие въ едно кюше и да направи сви-

дѣтелство фалшиво. Ако направи такова нѣщо, ще има наказание. Нѣма да го оставятъ така. А да ходятъ и троицата свидѣтели въ агентството, това е непрактично. Не може човекъ да ходи нѣколко сахата до агентството, за да подпише. Съ това ще правимъ излишни затруднения на онѣзи, които ще искатъ да си ематъ паспортъ въ странство и най-добрия човекъ, никой пѣтъ не ще може да намѣри троица хора, да заведе въ агентството, да подпишѣтъ. Въобразете си, че въ Букурещъ нѣкой трѣси троица хора, за да подпишѣтъ. Ще му каже всѣки: ако донесешъ свидѣтелството тукъ, ще подпишѣ; ако ли го не донесешъ, нѣма да го подпишѣ. И така, човекътъ ще остане безъ паспортъ. Заради това, азъ съмъ съгласенъ да си остане членътъ тѣй, както е въ законопроекта.

Ив. Стойновъ: Искана се всичко и исчерпанъ е въпросътъ.

Ник. Даскаловъ: Азъ искамъ да успокоя г-на прѣдговорившия Ангелова, който се опасява, за въ случай, че си изгуби нѣкой паспортътъ, какъ може да се постигне. Въ всѣко консулство има списѣкъ, и щомъ допадне нѣкой български подданикъ въ Цариградъ или Букурещъ, той е длѣженъ въ продължение на 24 часа да се яви въ агентството, гдѣто има регистръ, въ който се записватъ всичкитѣ подданници. Така щото, въ случай на изгубване единъ паспортъ, другитѣ български подданници, които живѣятъ въ града, гдѣто е сѣдалището на агентина, подписватъ свидѣтелство, съ което удостовѣряватъ, че лицето е имало паспортъ, но прѣди да си трѣгне изгубилъ го. И въ такъвъ случай нѣма нужда да се явяватъ троица въ агентството, и нѣма нужда да се викатъ и довеждатъ, за да ги види консултътъ, защото тѣзи личности му сѣ познати. Той даже знае, кой кадѣ живѣе и съ какво се занимава. Заради това, да си остане членътъ както е.

Прѣдсѣд.: Понеже никой не иска да говори, ще се гласува. Който не приема 4-й чл. както е въ законопроекта, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 5. Всѣки паспортъ (образецъ No. 1-й) съставлява отъ дѣлна брошура и при издаването му се записва въ особена книга (образецъ No. 3). Задграничните билети (образецъ No. 2) се рѣжѣтъ отъ кочанна книга.

Забѣлѣжка. Паспортитѣ се пишѣтъ на български и френски, а задграничните билети — само на български».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 5, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 6. Задграничните билети се издаватъ отъ кметоветѣ на пограничните села и градове (чл. 2) и иматъ сила само за десетъ дена. Съ тѣхъ не бива да се отива по-далечъ отъ 20 километра въ чуждата държава, считано отъ граничната линия. Цѣната имъ е единъ левъ».

Дамянъ Ц. Вѣлчевъ: Г-да прѣдставители! Азъ ми се струва, че 6-й чл. отъ настоящия законъ трѣбва да се измѣни. Ако се не лѣжѣ, до сега пограничните билети сѣ имали срокъ единъ мѣсець, а сега, както гледамъ, прѣдвиждатъ се само 10 дена. Отъ друга страна, казано е, че съ пограничните билети, не може да се пътува повече отъ 20 километра. Азъ мисля, че ако земемъ прѣдъ видъ срокътъ, какъвто ще се прѣдвиди въ закона, или ако го оставимъ само 10 дена, трѣбва да има право пѣтникътъ да располага съ врѣмето, гдѣто иска. Да си прѣдставимъ такъвъ случай. Отива

нѣкой отъ Русчукъ въ Гюргево и има нужда да отиде отъ Гюргево въ Букурещъ. Тогава, споредъ тоя членъ, нему ще е запрѣтено да отиде съ такъвъ билетъ, понеже разстоянието е 100 километра, ако и да се отива съ желѣзницата за два часа.

Заради това, азъ ще моля, както комиссиата, така и г-на М-ра на Вхтр. Дѣла, да се съгласятъ, щото да се остави срокъ за пограничните билети единъ мѣсецъ и да се даде право да се ходи, както и до сега. Щомъ има нѣкой чловѣкъ пограниченъ билетъ, може да отиде и въ Букурещъ и всѣкъждѣ въ прѣдвидения срокъ; ако ли се прѣскочи срока, тогава подлѣжи на наказание.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Ний съ тозъ законъ ако уреждаме начинътъ на минуванието на населението прѣзъ границата, имаме прѣдъ видъ, да се не злоупотрѣблява съ тѣзи билети. Азъ жавѣя до границата и знаа, че тѣзи, които се даватъ за 30 дневенъ срокъ и за който се плаща по единъ левъ, често служатъ вмѣсто паспорти. А отъ това нѣщо не ще има освѣтъ ущърбъ за хазната. Слѣдователно, ако приемете прѣдложението на г-на Вълчева, ще лишите хазната отъ дохода. Достатъчно е 10 дена да се пѣтува за съ левъ. Прѣдположете си, че чело ѣкъ има спѣшна нужда и иска въ непродължително врѣме да мине границата. За него не е много ако плати за 10 дена 1 левъ. Онзи, който иска за много врѣме да пѣтува въ странство, той трѣбва да си земе заграниченъ паспортъ за 5 лева. Заради това не съмъ на мнѣние да се приеме прѣдложението на г-на Вълчева.

Г. Караколевъ: Г-да прѣдставители! Азъ колкото за днитѣ съгласенъ съмъ, 10 дена не сж много, защото съ 1 левъ да пѣтува 10 дена нищо не значи; но колкото за километритѣ, азъ моля да се съгласи г-нъ Министръ да бждѣтъ по-обширни, а не само 20 километра. Ако иска нѣкой да иде отъ Стара-Загора въ Цариградъ... (Не се чува). Само по линията отправя се чловекъ отъ Старо-Загорскій Округъ, или отъ Сливенскіи Округъ въ Цариградъ за три дена и трѣбва да се върне съ билета, който има. Освѣтъ това, билетитѣ трѣбва да се издаватъ не само въ граничните но и въ другитѣ мѣста.

Зарадъ туй азъ мисля по хубаво ще бжде така ако. . . . . (Шумъ. Не се чува) защото ако отиде чловѣкъ отъ Сливенскій Округъ, трѣбва да си земе биле т или отъ града или отъ нѣкое друго село, гдѣто живѣе. Заради това, кждѣто живѣе чловѣкъ, отъ тамъ може да си земе заграниченъ билетъ. И съ такова условие, за 10 дена да дойде до границата, и да се върне. Споредъ мене, по-хубаво ще бжде така да бжде по-свободно за тѣзи хора, които отиватъ по работа вънъ, да нѣматъ стѣснение.

М-ръ Стамболовъ: Въ нашия законъ е опрѣдѣлено, кой ще може да се ползува съ пограниченъ билетъ. Казва се, че погранични билети се даватъ на хора, които сж далечъ 20 километра до границата. Щомъ приехме тѣзи мѣрка въ втория членъ, разбира се, ще кажемъ сжщото нѣщо и тукъ. Защото, като се намѣрватъ въ чести сношения пограничните жители, прѣдполага се че ще ходятъ хора и отъ селата и отъ градовѣтѣ. Иматъ взаимни сношения и често ще трѣбва да се виждатъ. Но да ходятъ и понавѣтрѣ съ погранични билети, то ми се струва не е толкосъ умѣстно. Които сж много далечъ отъ границата и които искатъ да пѣтуватъ много на вѣтрѣ, по-добрѣ е да си земѣтъ задграниченъ паспортъ. Че се натоварвало населението съ таксата за пограничните билети, мисля не е право. Ако зема чловѣкъ за 6 мѣсеца

по 1 билетъ, ще плати 6 франка; а ако си земе за 6 мѣсеца паспортъ, ще плати 5 фр. Излиза, че нѣма никакъвъ ущърбъ за населението.

Заради туй, мене ми се струва, че този членъ, като се отнася за улеснение само на жителитѣ, по край границитѣ, не трѣбва да се позволява много на другитѣ жители. Най сетнѣ, проходящитѣ могатъ да влизатъ и по-на вѣтрѣ; то остава на другата държава да дири. Сега не е, както въ турско врѣме, само да та попитатъ «тескере варму». Сега на границата питатъ: имашъ ли билетъ, и ако имашъ, можешъ, да отидешъ на вѣтрѣ колкото щешъ.

Заради туй, членътъ трѣбва да се приеме както е въ законо-проекта. Струва ми се, 10 дена сж доста годѣмъ срокъ. За когото е недостатъченъ, може да си земе задграниченъ паспортъ.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-нъ Караколевъ се съгласява за повече отъ 20 километра, но не и за повече врѣме. Той обаче забравя, че за пѣтувание 20 километра сж нуждни 1—2 дена и за връщание още толкосъ; зарадъ туй, километритѣ сж въ тѣсна свръзка съ днитѣ и ако туримъ по-малко дена, трѣбва да се турятъ и помалко километри.

В. Стояновъ: Г-да прѣдставители! Извѣстно ви е, че по пограничните мѣста, за прѣминување повече работа иматъ сиромаси хора и то повече пролѣтно и есенно врѣме. Азъ знаа, че много сиромаси хора, ходятъ задграница по 10 дена, 8 дена, 12 дена, за да помогнатъ на орачитѣ, да си приберѣжѣ жътвата, или за друга нѣкоя работа. Ако такива хора намѣратъ работа, ще останѣтъ и за повече врѣме задъ границата; ако не намѣратъ, тѣ ще се лутатъ по 15 дена и пакъ ще се върнатъ, както напрѣдъ. Зарадъ туй, не ще бжде злѣ да се съгласи г-нъ М-рътъ най-малко 15 дена или двѣ недѣли да бжде срокътъ на тозъ заграниченъ билетъ, та ако чловѣкътъ кога отиде 20 километра въ близките села ненамѣри работа, да има съ що да се върне у тѣхъ. Цѣната 1 левъ за пограничните билети е много. Нѣка (стане половина левъ. Още, има въ пограничните села кираджии, които постоянно пѣтуватъ по 20—30 километра въ Турция. Съ тѣхъ не знаа какво ще стане. Дали всѣкога ще зематъ по 10 дена погранични билети, или ще трѣбва да зематъ загранични паспорти. Добрѣ ще бжде да оставимъ и зарадъ тѣхъ такива паспорти погранични и то поне 15 дена да иматъ сила такиви билети.

М-ръ Стамболовъ: Прихода отъ пограничните билети е за общинитѣ, които ще п ащатъ 20 ст. за печатане и оставатъ тѣмъ по 80 ст. отъ билетъ. Цената не е скѣпа.

Що се касае за нѣкои работници, които отиватъ въ задграниците мѣста, азъ съмъ съгласенъ да ги улѣсимъ. Нека стане срокътъ 15 дена. Азъ приемамъ забѣлѣжката на г-на прѣдговорившия.

Желѣско Петковъ: Азъ бихъ молилъ разстоянието на километритѣ, на место 20, да бжде 30, защото населението отъ пограничните мѣста. . . . . (Не се чува).

М-ръ Стамболовъ: Съгласенъ съмъ да бжде срокътъ 15 дена и разстоянието 30 километра.

Ат. Насалевски: (Не се чува). Още отъ миналата година имаше законъ, признатъ е истина така да стане, но когато иде търговецъ за търговията си, такъвъ има врѣме, да отиде и паспортъ да си извади, но има хора погранични, които отиватъ въ Влашко и Сърбия като работници и аргати. Отъ такива хора отиватъ 2 или по-вече лица, за да видятъ само да-ли ще намѣрятъ работа,

и, ако имъ се не даде мѣсеченъ паспортъ, за тѣхъ ще бѣде много тѣжко да зиматъ годишенъ паспортъ, понеже, тия хора, най-много биватъ отъ една фамилия по 5 или 6 души, които отиватъ въ чужбина за работа. Така щото, ако всеки единъ отъ тѣхъ би трѣбвало да даде по 10 лева, тогава ще трѣбва отъ една фамилия хора да платятъ за паспортъ 50, 60 лева, нѣщо много тѣжко, когато има хора, които едва ли могатъ да искарватъ пари за своя прѣхрана. Ако ли пъкъ върхъ това не наидѣ и работа, тогава пропадатъ имъ и тия пари за паспортитѣ, и работата, и, когато се върнатъ по домоветѣ си, принудени сѣ да продаватъ стоката си, за да могатъ да се прѣхранятъ.

За това, бихъ молилъ, както е било и по-напрѣдъ, каквито имаше по-напрѣдъ паспорти да се даватъ на тия хора работници и аргати, които отиватъ просто за аргатлъкъ, да имъ се даватъ пакъ такива и за напрѣдъ. И моля тукъ да се остави, както си е било до сега, така и за напрѣдъ да върви. Ако ли пъкъ Нар. Събрание би могло да направи щото съвсѣмъ безплатно да се даватъ паспорти, може да намѣри срѣдство за да улесни бѣдното население. Защото, 4 души отъ една къща да отиватъ и да даватъ всеки по 10 лева, не може, то сѣ съвсѣмъ много пари за тия хора. Да се направи, щото, ако 4 души отъ една къща отиватъ, да могатъ да отидатъ само съ единъ билетъ. Ако е работата за търговия, това е съвсѣмъ друго нѣщо; че отишелъ съмъ единъ пътъ въ годината, нищо.

Докл. Я. Ангеловъ: Прѣди всичко, г-да, въпросътъ е рѣшенъ. По-горѣ се казва, който иска да мине границата, зима или паспортъ или билетъ. Второ, тукъ има членъ, въ който се казва, че въ единъ паспортъ може да бѣде записанъ главата на семейството и членоветѣ на цѣлото семейство.

Азъ мисля пъкъ, че тоя законъ не може да прѣдвижда такива работи, кои семейства отиватъ вънъ задъ граница да трѣсатъ работа, защото у насъ такива нѣма. Нека ний тукъ да прѣвидимъ пѣтниците.

Ф. Симиловъ: Г-да прѣдставители! Говори се доста върху тоя членъ, и тамъ гдѣто г-нъ Тилбеговъ, струва ми се каза, че трѣбва да се зима половина левъ (Тилбеговъ: Не съмъ казалъ това). или г-нъ Караколевъ (Караколевъ: Азъ не съмъ го казалъ), и да се увеличи числото на километритѣ за пътувание съ задграниченъ билетъ, азъ съмъ съгласенъ съ него; защото азъ не могъ да се съглася, че човѣкъ, който отива въ Гюргево за една работа, същия ако отива и за Букурещъ, трѣбва да се върне назадъ да земе паспортъ и за тамъ. Освѣнъ това, отива нѣкой въ Гюргево за да търси нѣкого, като не може да го намѣри, връща се и послѣ пакъ трѣбва да отива. Споредъ членътъ, излиза, че той само веднѣжъ може да отиде съ единъ билетъ, а не и втори пътъ.

За това, азъ бихъ молилъ да се приеме както сѣ били до сега задграничните билети, тъй да си остане и за напрѣдъ.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Симиловъ ни наведе примѣри, и каза, че който отива за Букурещъ, трѣбвало да си земе паспортъ. Разбира се, че трѣбва да земе, като иска свободно да отиде въ странство.

В. Холевичъ: Г-да прѣдставители! Както виждате, тоя членъ има за пѣлъ да не ставатъ злоупотребления по паспортитѣ, за това той не е излишенъ. Има тукъ гаранция, едно че жителитѣ отъ градоветѣ и селата на разстояние най-много 20 километра до границата, могатъ най-малко за 10 дни да отиватъ съ билети

задъ границата, и второ, че срокътъ е късъ. А който отива за по-дълго врѣме, не може да се ползува съ билетъ. Така щото да не се злоупотребява съ паспортитѣ, като не се позволява да може нѣкой съ билетъ да отиде отъ 20 километра по-нататъкъ въ чужда държава. Така азъ разбирамъ цѣлтъ на тоя членъ. Ако това е така, азъ не съмъ съгласенъ за числото на километритѣ, гдѣто е казано: «не по-вече отъ 20 километра».

Докл. Я. Ангеловъ: Прие се 30 да бѣдѣтъ.

В. Холевичъ: Пакъ е малко, че Добруджа, като граничи съ Ромѣнска Добруджа, главното ходение на жителитѣ е за загубенъ добитѣкъ, зиматъ задграниченъ билетъ, отиватъ 10, 20 часа да трѣсатъ, и отиватъ толкова километри надалечъ. Трѣбва волею неволею да отидатъ. Въ такъвъ случай, ако се гледаше добръ отъ администрацията или полицията, или особено Влашката, ще види, че има билетъ за 10 дни, а пъкъ сѣ се изминали 20 дни отъ като е излѣзълъ отъ селото си, и трѣбва да върне човѣка. За това, прѣдлагамъ тия 20 километра да се увеличатъ на 60, защото, то не се отнася за жителитѣ въ цѣлото Княжество. Колкото за търговцитѣ, които отиватъ по своята търговия, тѣ разбира се ще бѣдѣтъ съ паспорти. Прѣдлагамъ най-послѣ тия километри да бѣдѣтъ най-малко 50.

Д. Цековъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ М-ръ каза, че щомъ сме приели въ чл. 2-й 20 километра, по-далечно разстояние не можемъ да приемемъ; но по-послѣ се съгласихме да приемемъ тукъ 30 километра. Значи, при третото четение, може да ставатъ измѣнения и допълнения къмъ настоящия законъ.

Както каза г-нъ Холевичъ и азъ поддържамъ да се допуснатъ до 50 километра като къмъ Ромѣнската линия, защото тамъ лѣтно и есенно врѣме ставатъ панаири и често отиватъ частни лица на тия панаири да си купуватъ добитѣкъ, и каквото и да било друго, само съ пограниченъ билетъ. Сега, пазаря като става въ единъ день, за да отиде човѣкъ тамъ, ако разстоянието е по-вече отъ 30 километра, трѣбва да плати 5 лева, и освѣнъ това, трѣбва да плати още за гербови марки и други случайни разноски, щото става доста обременително, когато напротивъ ний не трѣбва да гледаме да правимъ ограничение на хората въ подобни случаи. Даже да приемемъ и съ 30 километра, и съ това не се помага много нѣщо, защото, то значи, само да има билети, и общинитѣ ужъ да се ползуватъ съ приходитѣ, когато напротивъ ще излезе, че при тия условия и вѣскания отъ закона, ще се издаватъ повечето паспорти, а не билети, и правителството ще се ползува, че по-вече паспорти ще издава, а никакъ не общинитѣ. Защото, като знае човѣкъ, че е само за 20 километра силата на единъ билетъ, че съ него по-далечъ не може да отиде, разбира се, като вижда, че не може да стигне за колкото трѣбва врѣме, дава 5 лева и зима паспортъ, за да може да прѣмине поне единъ или два дни тамъ, само да не изгуби съ билета, който нѣма такава сила.

За това, азъ моля г-на М-ра и г-на докладчика, да се съгласятъ съ прѣдложението на г-на Холевича, щото да се прѣвиди тукъ 50 да бѣдѣтъ километритѣ. Поне километричeskото разстояние да бѣде повечко, по-далечъ защото, инакъ за малки разстояния ще се установятъ само паспорти, а не и билети, и отъ това едни ще губятъ, а други ще печелятъ.

М-ръ Стамболовъ: Ако, г-да прѣдставители, направимъ 50 километра, мисля, че тогава не може да става ни дума за паспорти, нѣма и да има нужда отъ тѣхъ. Има градове даже въ Балкана,

които не стоят по-далеч от 50 километра до границата, а намират се и такива, които не сж по-далеч от 10. Има пакъ и други градове, които отъ балкана сж далечъ 50, 60 километра, и не само къмъ Сърбската граница, но и къмъ Турция има, които не сж по-далеч отъ 30 даже и отъ 10 километра, и такива, разбира се, нѣма да зиматъ паспорти, всички ще отиватъ съ билети. Ако пакъ искаме да направимъ да се ходи свободно на самъ на тамъ, тогава по-добъръ е да приемемъ законъ за пограничните билети, и да ги прѣдадемъ на общинитѣ; но то не е нашата цѣль. Тукъ цѣльта на тоя законъ е само за улѣснение на хората, които, като сж при границата, иматъ работа съ другитѣ хора погранични отъ другата държава, и за нѣкои малки работи да се не обрѣменияватъ. Ако нѣкой загуби воловетѣ си или биволитѣ си, които струватъ 300, 400 лева, да земе паспортъ, и съ него може да отиде 20 и повече километра далечъ. Ако пакъ не земе, и рѣче да отиде токо тѣй, най-послѣ хората, които сж отъ татъкъ задъ границата, разбиратъ тия работи, ще видятъ, че си търси изгубения добитѣкъ, и нѣма да му правятъ прѣпятствие, щото, може да отиде въмѣсто 2, 20 километра. Хората, които сж задъ граница, както казахъ, и тѣ разбиратъ, и нѣма да правятъ никакви сѣжнѣки въ подобни случаи. Пъкъ ако искате билети отъ самъ за 50 километра и отъ татъкъ за 50, тогава по-добъръ е да нѣма никакъ паспорти, и никой да не излиза. Нѣма да отидемъ най-сѣтѣй да се пазаримъ за 30 ли или за 40 километри да се даватъ паспорти. Но работата е, че когато се прави законъ, трѣбва да става онова, което се постановява, ясно и опрѣдѣлително.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да! По въпросътъ на километритѣ ако рѣчемъ да се простремъ по-нататъкъ да говоримъ, ще загубимъ много врѣме. Тоя въпросъ е ясенъ, че, ако рѣче нѣкой да прѣмине и по-вече километри, нѣма наказание, може да отиде, и това нѣщо нѣма защо да стои тукъ въ закона, гдѣто се опрѣдѣля само срока както за билетитѣ, сѣщо така и за паспортитѣ. Тукъ е само казано 20, а други казахъ да бждѣтъ 30 километра, но може да отиде нѣкой и 40 и 50 километра. Нѣма значение това, за да се тури да личи въ закона.

Г. Караколевъ: Азъ ще кажа това, че нѣмамъ нищо противъ, ако кмета, който издава задгранични билети, да бжде казано, кмета може да издава въ селото на своитѣ жители било задгранични билети било задгранични паспорти. Защото, единъ който ще отива задъ граница, като отложи ходението си за нѣколко дни и то за малки работи, разбира се, съ това се усложнява отиванието; да не доде работата, като отиде до нѣкадѣ, за да може да върви по-нататъкъ да се поврѣща назадъ, за да зима други билетъ.

Прѣдлагамъ, по силата на членъ 14 ѝ, да се прѣвратятъ дебатитѣ.

Прѣдсѣд.: Има прѣдложение да се прекратятъ дебатитѣ. Който не приема това прѣдложение, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се. Моля г-на докладчика, да прочете още вдигажъ членътъ.

Доклад. Я. Ангеловъ: (Чете втори пѣтъ членътъ).

Прѣдсѣд.: Ще се гласува членъ 6 както се прочете. Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 7. Лицата които сж натоварени съ издаване паспорти, даватъ гаранция отъ 300 лева».

Г. Караколевъ: Азъ мисля, които сж натоварени да издаватъ

билети или паспорти, като кметоветѣ, 300 лева гаранция е малко. Защото, може-би нѣкой да откраднѣ нѣщо, отиде примамѣ кмета, той му издаде билетъ или паспортъ, или пъкъ съ едно свидѣтелство избѣгне задъ граница. Може да откраднѣ два чифта волове, и да прѣмине границата. Затова, моля г-на М-ра да се съгласи, да се тури тукъ гаранция отъ 1000 лева.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! 300 лева токо така не е турнато тукъ. Казва се по долъ, че лицето, което е натоварено съ издаванието на билетитѣ или паспортитѣ, суммитѣ събрани отъ тѣхъ е длъжно да ги внася въ казначейството всѣки единъ мѣсець, но щомъ се събержтъ до 300 лева, внася ги и по-рано.

Ето съображенията, по които сж тукъ турнати 300 лева.

Ф. Симидовъ: Г-нъ Караколевъ — види се — не е прочелъ подолу 9-й членъ, да види че щомъ се събератъ 300 лева, внасятъ се въ ковчежничеството. Щомъ е така, не може да се злоупотрѣби повече, и, ако това го нѣмаше да е казано въ закона, тогава можеше да ги злоупотрѣби. Така щото, ако има страхъ, ще е за 300 лева.

Хр. Тилбеговъ: Г-да прѣдставители! Изслушахте г-на Караколевъ, който каза, щото да се направи гаранцията да бжде 1000 лева вмѣсто 300. Много чудно ми се вижда, по какви съображения той иска да бжде 1000, а не 300 лева тая гаранция. Каза се хиляди пѣти, че въ закона е казано, че съ издаванието на билетитѣ се натоварватъ и кметоветѣ на общинитѣ по пограничните мѣста, а пакъ ний не е да не знаемъ, че много кмѣтове има съ по 200 лева годишна заплата, и че законътъ още гласи и това, че кмета, когато да поиска билети отъ казначейството, ще внесе по-напрѣдъ събранитѣ пари, ще види колко сж още останали и за каква сума. Така щото, азъ бихъ го попиталъ: на какво основание той иска да бждѣтъ не 300, а 1000 лева? Желалъ бихъ да каже още на основание и на това ли той иска да се приеме неговото прѣдложение, щото да се наложи гаранция не 300, а 1000 лева, защото има много кмѣтове, които служатъ за по 1000 гроша, а пакъ ний да му искаме 5000 гаранция? Затова, законодателя много хубаво е направилъ, като е опрѣдѣлилъ 300 лева.

М-ръ Стамболовъ: Гаранция 300 лева се иска отъ чиновницитѣ, а не и отъ кметоветѣ.

А. Насалевски: Това ми се вижда мене чудно и не зная г-нъ Караколевъ защо мисли, че 300 л. гаранция било малко, като тя е за чиновницитѣ отъ околийското управление, които ще издаватъ паспорти, на които ще се прави ревизия, и които всички пари, колкото и събержтъ, ще ги внасятъ въ казначейството. Затова, прѣдвиденото въ законътъ е много добро, да се приеме както е тамъ, и моля да се не разисква по-вече, а да се прекратятъ дебатитѣ, че въ членътъ е много ясно казано.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Народното Сѣбрание, да се говори по-вече по тоя въпросъ? (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Нѣма да се говори. Ще се гласува чл. 7, както се прочете отъ г-на докладчика. Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига) Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 8. Суммитѣ отъ паспортитѣ сж за въ полза на държавата, а отъ задграничните билети — за въ полза на надѣжнитѣ общини. Обаче за пограничните билети, общинеснитѣ кмѣтове внасятъ въ ковчежничеството по 20 ст. за всѣки единъ».

Прѣдсѣд.: Ще се гласва. Който не приема чл. 8, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 9. Суммата отъ паспортитѣ се внася въ ковчежничеството всѣки мѣсецъ; но, ако се събератъ 300 л., тѣ се внасятъ и по-рано.

Въ тоя членъ комисията прибави слѣдъ цифрата «300» думата «или повече».

Прѣдсѣд.: Който не приема чл. 9 съ измѣнението на комисията, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 10. Паспортитѣ се приготвяватъ отъ Министерството на Финанситѣ, и като се подписватъ и подпечататъ отъ Министерството на Външнитѣ Дѣла, пращатъ се въ ковчежничествата.

Заграничнитѣ билети се приготвятъ и пращатъ до ковчежничествата тоже отъ Министерството на Финанситѣ, но тѣ се подписватъ само отъ надлѣжний кметъ и неговия секретаръ».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема чл. 10, да си вдигне ржката. (Никой не вдига) Приема се.

Доклад. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 11. Ковчежничествата даватъ паспорти и загранични билети само на лица, върху които е възложено издаването имъ. При повторното поискване внася се стойността на земенитѣ по-рано паспорти и билети».

Прѣдсѣд.: Който не приема чл. 11, да си вдигне ржката. (Никой не вдига) Приема се.

Доклад. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 12. Оanzi, който иска да получи паспортъ, трѣбва да прѣдстави свидѣтелство отъ кмета на общината, съ което да се удостоверява, че нѣма прѣпятствие за отиванieto му въ чужбина (чл. 13). Такова свидѣтелство струва 20 стотинки и е облепено съ гербова марка отъ 10 стотинки».

Ст. Къойбашиевъ: Г-да прѣдставители! Чл. 12-й казва: (Чете го). Прѣдставете си, че единъ гражданинъ се намѣри вжнъ отъ своя градъ въ други, и получи извѣстие, че той трѣбва да тръгне по извѣстни причини за странство за свои работи или друго. Дали тукъ се разбира въ тоя членъ, че той трѣбва да получи свидѣтелство отъ мѣстния кметъ, отъ тоя градъ, въ който се намѣрва, или отъ своя, отъ кмета на своя градъ. Сирѣчь, дали кмета на града, въ който се намѣрва, ще му издаде свидѣтелство, или ще трѣбва да чака да получи отъ кмета на своя градъ. Азъ мисля, че ако се разбира да може да се дава гаранция и свидѣтелство отъ тая община, въ която се намѣрва, ще бѣде добръ; но, ако се иска отъ кмета на неговата община, той да му го издава, когато го чака извѣстна работа, и трѣбва да замине съ сжщия тренъ и вагонъ, да очаква не може. Защото, иначе, не може да се свърши неговата работа, било по търговия било по болѣстъ и пр. Сега азъ не зная, споредъ тоя членъ, какъ се разбира, дали кмета на общината, въ която се намѣрва, ще издава това свидѣтелство, на който поиска, или кмета на общината, въ която се намѣрва на мѣстожителство. Затова, да се разясни, какъ се разбира.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да Прѣдставители! Тукъ въпросътъ е за тия лица, които се явяватъ въ своята община да искатъ билетъ или паспортъ. За въ други общини когато се намира нѣкой, има особенъ членъ, послѣ ще го прочета.

Д. Ангеловъ: Ще си запазя правото да говоря за чл. 13.

Прѣдсѣд.: За какъвъ членъ?

Д. Ангеловъ: Азъ щѣхъ да говоря върху чл. 13-й, именно за онова което се казва въ чл. 12, че който иска да земе паспортъ, трѣбва да прѣдстави свидѣтелство отъ своята община и пр. като се зема за основание чл. 13; но понеже тоя членъ не е дошелъ да се разисква, затова ще говоря по него, като си запазвамъ правото.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 12-й споредъ както се прочете отъ г-на докладчика. Който не го приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 13. Паспорти и задгранични билети не се даватъ:

1-о. На малолѣтни, които нѣматъ разрѣшение отъ родителитѣ или настойниците си;

2-о. На лица, които се намиратъ подъ полицейски надзоръ или сж дадени въ сждъ. Въ послѣдния случай, — ако поиска надлѣжната сждебна властъ.

3-о. На лица, които не сж платили държавнитѣ и общинскитѣ си берии.

4-о. На момчета, които подлѣжатъ на воененъ наборъ, освѣнъ по реда, показанъ въ §§ 86 и 87 отъ «закона за земание новобранци».

Комисията е приела тоя членъ безъ никакви измѣнения.

Мецовъ: Г-да прѣдставители! Паспорти и задгранични билети да не се даватъ на малолѣтни и пр. разбирамъ; на лица които сж подъ полицейски надзоръ или подъ сждъ, разбирамъ; но за хора, които отиватъ за да спечелятъ нѣщо за своята прѣхрана, които сж принудени да ходятъ, за да не стоятъ безъ хлѣбъ да отиватъ и то само за десетъ дни, съ това ще направимъ ограничение, вмѣсто да ги улѣснимъ. За това, може би умѣстно да е казана тукъ думата за паспортитѣ, защото, ония, които зиматъ паспорти, тѣ отиватъ за далѣчни мѣста, но за билетитѣ, мисля е безумѣстно, защото тѣхъ ги зиматъ хора, които отиватъ за 10 дни, за да си свършатъ работата и да зематъ нѣкоя и друга пара. За това освободете ги тѣхъ, че тѣ пакъ ще си додаты.

Д. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Пунктъ 2-й на чл. 13 отъ настоящий законъ, който е сега прѣдмѣтъ на нашето разискване, съдържа слѣдующето: Не се дава, казва, задграниченъ билетъ и паспортъ на лица, които се намиратъ подъ полицейски надзоръ или подъ сждъ. Значи, отъ съдържанието на тоя членъ излиза, че всички ония лица, които по едни и други причини се намиратъ подъ сждъ, или подъ полицейски надзоръ, макаръ тѣ и да бѣдѣтъ най-добритѣ и иай-голѣми търговци, по силата на тоя членъ не може да имъ се даватъ задгранични билети, или задгранични паспорти. Слѣдователно, макаръ единъ такъвъ да е търговецъ и да има работа задъ границата, да има търговия съ чуждестранни европейски държави, такъвъ, казвамъ, не ще да бѣде въ положение да извършва своята търговия. Е, право ли е това, да го ограничаваме, че е ималъ нещастieto да подпадне подъ сждъ? Ами, ако дѣлото му се продължи 2 — 3 години, както това става у насъ, тогава съ силата на тоя членъ, такъвъ единъ търговецъ съвършено се опрапастава. Не разбирамъ, защо е прѣвиденъ единъ такъвъ членъ, защо това ограничение да се прави на единъ човѣкъ, който се намира подъ сждъ, и който може да прѣдстави самъ гаранция за себе си, ако е имотенъ, или пакъ прѣдстави отъ другиго гаранция въ сжда или прѣдъ административнитѣ власти, които, когато и да потърсятъ човѣка, да се прѣдстави прѣдъ тѣхъ; или, ако не се прѣдстави, на основание даде-

ната гаранция да отговаря. Така щото, мисля, че според мене, прави се само ограничение на търговците съ това съдържание на пунктъ 2-й отъ 13-й членъ. Достатъчно е, мисля, единъ търговецъ, или който и да билъ, щомъ се яви прѣдъ надлѣжното учреждение да прѣдава гаранция, а съ това и цѣлѣта на законодателя се постига. Така както е, азъ не зная, каква му е цѣлѣта, и каква ще да е ползата отъ него. Споредъ мене, не е нищо друго, освѣтъ едно ограничение. Защото, имаме примѣри, че има хора търговци, подъ сѣдъ, които и днесъ се намиратъ на вѣнъ, по своя работа, или пъкъ по нужда отишли по Европа да се цѣрятъ. Но сѣщо по партизанство могатъ да даждъ нѣкого подъ сѣдъ, и по силата на тоя членъ, просто по партизански съображения, сѣдебната властъ ще пише тамъ, гдѣто трѣбва, че еди-кой си, понеже е подъ сѣдъ, не трѣбва да му се дава паспортъ, и такъвъ да не може да отиде да се цѣри. Значи, нѣма свободата да потърси лѣкъ за себе си, за здравието си, и трѣбва да го уморимъ. Азъ мисля, обаче, че нашия м-ръ, като е либералъ, нѣма да прави това, и че неговия законъ трѣбва да бѣде още по-либераленъ.

Послѣ, по пунктъ 3-й и по неговата смисълъ излиза, че има доста голѣмо ограничение, за което и Плѣвенский прѣдставитель г-нъ Мецовъ спомѣна, че който не си е платилъ държавнитѣ и общински берии, и той, съ силата на тоя членъ, не може да земе билетъ или паспортъ задграниченъ. Мисля, че и това е едно ограничение. Защото, имаме примѣри, че хората отиватъ въ странство напротивъ, за да спечелятъ и си платятъ, и не е богъ-знай каква суммата на общинскитѣ берии, но има и достатъчно голѣми сумми, че има данъци неразрѣзани, освѣтъ общинскитѣ тѣгоби. Азъ мисля, че за данъцитѣ има финансови бирници, има законъ, по който тѣ събиратъ данъцитѣ, и на основание на него, властитѣ сѣ достатъчно силни, за да събератъ данъцитѣ били общински, били правителствени. Така щото, по тия съображения, и на това основание, да се не правятъ тия ограничения на хората, и пунктѣветъ 2 и 3 съвършено да се исхвърлятъ.

М-ръ Стамболовъ: Щомъ едно лице се намира подъ полицейски надзоръ, не може да се отдалѣчи отъ мѣстото си, за да може то да се контролира. Това знае добръ г-нъ Д. Ангеловъ. А пакъ това е една мѣрка, която се основава на Врѣмен. Сѣдеб. Правила. Послѣ, щомъ въ постановлението на слѣдователя, или на сѣда е казано, че извѣстенъ прѣстѣпникъ се освобождава, но само да се намѣрва въ центра на мѣстото си, гдѣто ще става прѣдварителното слѣдственно или сѣдебно дирение, на такъвъ тоже — разбира се — не може да се даде задграниченъ билетъ или паспортъ. Ако законодателятъ на Врѣмен. Сѣдеб. Правила сѣ прѣдвидели за извѣстни простѣшники хората да се пушатъ на свобода подъ порѣчителство, това трѣбва да се дължи на тѣхната гуманность, за да не би хората да лѣжатъ въ затвора, и съ това прѣдварително да се наказватъ неправилно. Но за хората е важно това, че единъ човѣкъ, ако е направилъ простѣшка, за дѣйствието си, да може да бѣде наказанъ. Може да прѣдположимъ и това, ако единъ човѣкъ е богатъ, и загуби паритѣ си дадени за гаранция, нѣма да бѣде за това наказанъ, но, ако отиде вѣнъ, и чака отъ тамъ да види какво ще стане съ него, нѣма гаранция, че ще да бѣде наказанъ, и законодателя нѣма да постигне цѣлѣта си. Така щото, както и по напрѣдъ казахъ, паспортъ или билетъ нѣма да се дава на тия, за които сѣдилището е постановило да стоятъ въ центра, въ града, гдѣто става дирението; ако нѣма такова поста-

новление, ще му се даде. Но съ тия, които сѣ подъ полицейски надзоръ, какъ може да се направи? Сѣда ще ги поиска, и полицията е отговорна за тѣхъ. Разбира се, на такива не може да имъ се даде билетъ.

Сега минавамъ на 3 пунктъ. Единъ човѣкъ като излезе задъ граница, отъ него зависи да се върне или да се не върне, било съ билетъ, било съ паспортъ. Колкото за данъцитѣ, както държавни така общински, всички сѣ за оставени. Недоборитѣ се протакатъ, и на тоя начинъ ще се протакатъ до безконечность. Не искаме да запрѣщаваме на хората, но когато излизатъ отъ тукъ, нѣка си очистватъ смѣткитѣ, и като си дождъ, да си стоятъ. Тукъ се говори именно за такива работи, за такива нѣща, които, непрѣменно ако се не гарантиратъ, прѣдварително, ако не се извършатъ поне съ прѣдварителна гаранция, ще прѣтърпи загуба или общината, или държавата. Това не е пъкъ нашата цѣль. Ний не правимъ законъ за злото на държавата и общинитѣ. Напротивъ, закона за паспортитѣ се прави съ цѣль, за да има гаранция и държавата и общинитѣ, а въ сѣщото врѣме, да улѣсни хората, които иматъ вжнъ работа. За това, онова, което иска г-нъ Мецовъ, или г-нъ Дако Ангеловъ, не може да се приеме.

Докл. Я. Ангеловъ: Слѣдъ това, което г-нъ М-ръ каза, ще кажа само, че закона за паспортитѣ не е направенъ, за да се събиратъ данъцитѣ, че за това си има особенъ законъ, но е направенъ правителството да се ползува отъ тоя законъ, да прави контролъ, на хората, които отиватъ задъ граница, да види да ли сѣ си платили даждието или не, и, които сѣ платили, могатъ да се отдалѣчаватъ, а ако не сѣ платили, да ги иска. Да се прави исклучение отъ тия, които зиматъ билети и паспорти, не е право, защото, не може да се знае, че които зиматъ билетъ или паспортъ сѣ бѣдни или че сѣ богати. Слѣдователно, такова нѣщо не може да се приеме.

Хр. Тилбеговъ: Г-да прѣдставители! Както виждате, въ 3 пунктъ къмъ чл. 13 е казано: «на лица, които не сѣ платили държавнитѣ и общинскитѣ си берии». Истина, не можъ да се не съглася, че лицата, които отиватъ вѣнъ отъ България за една или една и половина, или само за половина година, трѣбва за такива да бѣде задължителенъ тоя пунктъ; именно за това, че тия, на които се дава билетъ или паспортъ и за половина година, и, които отиватъ вѣнъ отъ държавата, отъ такива трѣбва да се събиратъ данъцитѣ, защото, може да се бавятъ дълго врѣме, и не само половина, но и година и половина. Тѣй щото при задържанието имъ вѣнъ отъ държавата толкова врѣме, не ще да иматъ възможностьта да платятъ всички тия пари, които дължатъ.

Независимо отъ това, може-би, въ расстояние на това врѣме, да прѣдстави . . . (Не се чува). По тия съображения, ще видимъ, че, ако въ расстояние на една година на такива хора до 100 души се даватъ билети или паспорти, несъмнѣнно ще има да даватъ, и ще се събератъ 200, 300 лева данъкъ, който има да дължатъ. Ако ли пакъ се допусне да могатъ да отиватъ безъ да сѣ платили, ако не сѣ събиратъ, ще направимъ единъ дефицитъ въ бюджета отъ около 20, 30 милиона гроша.

Сега да дода за хората, които сѣ билети врѣменно отиватъ задъ граница. Каза се испърво отъ единъ прѣдставитель, че тѣ ще се даватъ само на хора, които иматъ малки, но налѣжащи и важни работи вѣнъ отъ държавата. Както и по-напрѣдъ казахъ, това мене ми се вижда твърдѣ неумѣстно, да се даватъ

такива билети за маловажни и бързи работи, и че трѣбва да се събиратъ и отъ такива лица беритѣ на държавата и общината. Защото, ще гледаме хора, които живѣятъ близо до границата, и безъ налѣжаща нужда да отиватъ задъ граница. Ималъ човѣка, напр. роднини, скимне му, и той тая вѣчеръ трѣбва да отиде, и ще отиватъ така много. Ако това лице пакъ трѣбва да плати 100 лева, които длѣжи за данѣкъ, и той не отиде за билетъ и да си заплати, тогава какъ ще стане да се зематъ тия пари?

За това, азъ ще моля г-на М-ра, както и почитаемото Нар. Събрание, да се съгласятъ да бѣде задължителенъ тоя пунктъ да си заплащатъ по-напрѣдъ даждието ония хора, които отиватъ задъ граница съ паспортъ, но не и за хората, които отиватъ съ билети.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Тилбеговъ се бои, че, единъ човѣкъ, който не си е платилъ данѣка, ако се яви прѣдъ общината, и, ако има нужда да отиде задъ граница, не ще може да отиде, и това той счита за ограничение. Ще му кажъ, че това не е никакво ограничение, но че има друго по-големо ограничение, по-силно, има чиновници, които висятъ надъ главата на хората, и искатъ отъ веднѣжъ да си платятъ данѣцитѣ. А това, споредъ тоя законъ, не е освѣнъ случай, чрѣзъ който се дава на властѣта да провѣрѣва, да ли лицето, което иска да отиде задъ граница, си е платило даждието и беритѣ. Пъкъ най-послѣ, лицата, които отиватъ задъ граница, може и да се върнатъ, но може и да се не върнатъ, а да останатъ тамъ. Това е то и за лицата, които отиватъ съ билети, и за тия, които отиватъ съ паспорти, всѣ едно.

Т. Китанчевъ: Г-да прѣдставители! И азъ съмъ на мнѣние, че тоя 3-й пунктъ отъ чл. 13 ъ трѣбва да се изхвърли. Причинитѣ за това сѣ именно тия, както и г-нъ Тилбеговъ каза доста ясно, че лицата, които зиматъ билети за маловажна работа, ще се намѣратъ въ твърдѣ голѣмо затруднение. Отъ друга страна, не съмъ съгласенъ да се наложи това и за хората, които отиватъ съ паспорти. Защото, както знаете, г-да прѣдставители, ний имаме специаленъ законъ за събиранieto на даждията, и както още знаете, че тоя законъ не е токо тъй лѣгкъ, нито пакъ така лѣгко се приспособява надъ населението. Ако единъ човѣкъ желае да отиде задъ граница, той си има тукъ въ България своитѣ имущества, и законътъ дава право на надлѣжната властъ да събере даждието отъ тия имущества, и стои, както каза и г-нъ докладчикъ, постоянно надъ главата на тоя човѣкъ, виси надъ него чиновникъ, който е натоваренъ съ събиранieto на данѣцитѣ. Слѣдователно, ако тоя човѣкъ има тукъ движими или недвижими имущества, въ такъвъ случай, не е нужно тукъ да се казва, че по-напрѣдъ да си плати даждието, и послѣ да отива да печели съ единъ паспортъ. Значи, споредъ това тукъ, въ членътъ, ако единъ човѣкъ е състоятеленъ, може да даде, може и да се събере даждието и безъ това, а ако пъкъ човѣкъ не е състоятеленъ, не е богатъ, постига ли се пакъ цѣлѣта? Ако би човѣка да е сиромасъ, да му запрѣтите, да го испустнете да отиде да печели, а да остане тукъ да стои всѣ безъ пари и безъ работа, и да искате да си плати даждието, когато нѣма, каква полза отъ това? Напротивъ има вреда. Защото, като го оставите тукъ да стои безъ работа, най-сѣтѣнъ ще бѣде принуденъ да направи нѣкои работи неприятни и нежелателни, както за него, така и за държавата; или пакъ най-послѣ ще го принудите да отиде при лихваритѣ

да земе пари подъ лихва съ 100 на % лихва, за да плати данѣка си.

Сега, при тия обстоятелства, които сѣ твърдѣ възможни, не е ли по-добрѣ да се допусне да отиде да се ползува отъ своята работа, да спечели и, като доде да се завърне, да може послѣ да плати даждието си. Въ такъвъ случай, азъ мисля, че най-добрѣ, най-справедливо ще бѣде да се изхвърли 3-та алинея отъ чл. 13, защото, има по-силенъ законъ отъ настоящия, специално за събиранieto на даждията. Истина, споредъ проекта, който не си е платилъ даждието, на такъвъ нѣма да му се дава ни билетъ, ни паспортъ, за да може да отиде задъ граница да печели; но азъ вѣрвамъ, че и г-нъ М-ръ ще се съгласи, че съ това цѣлѣта не се постига, че по-добрѣ е да се дава билетъ на такива, за да отиватъ да печелятъ, и послѣ, като си додѣтъ, да платятъ, ако ще би и по-вече да се набере. Ако би да е ималъ такава нужда, че прѣди да отиде да си плати, и послѣ да отиде да печели, тогава това нѣщо трѣбваше да се е турнало въ законътъ за събиране данѣцитѣ, че най-напрѣдъ трѣбва непрѣменно да си плати даждието и послѣ да отива да печели. Но такава нѣщо тамъ нѣма, а не трѣбва и тукъ да се туря. Не виждамъ тукъ никаква нужда отъ такава нѣщо, и, на мнѣние съмъ пунктъ 3-й отъ чл. 13-й съвсѣмъ да се залича, защото ще бѣде несправедливо, на едного човѣка, който нѣма отъ що да плати, ако не отиде въ странство, да му се отнима срѣдството за да печели. И за това, мисля, най-добрѣ ще бѣде да се изхвърли съвършено пунктъ 3-й отъ чл. 13.

М-ръ Стамболовъ: Не зная защо говориха нѣкои г-да за хора богати и сиромаси. Който е богатъ, има много за даване, а който е сиромасъ, малко ще плати. Г-да прѣдставителитѣ, които искатъ да се махне тая алинея, казватъ, че ще бѣде тѣжко за сиромаситѣ. Не е тъй. Отъ сиромаси ще се иска за истеклото врѣме. Ако има емлякъ, за емлякъ ще му се иска, ако има за друго, за друго ще му се иска. Може би правителството, ако употреби строги мѣрки да събира данѣцитѣ, съ това прави услуга на даноплатцитѣ и не оставя да имъ се продаватъ воловетѣ, коньетѣ и пр. Още има да заблѣжа, че които си не плащатъ данѣцитѣ, не сѣ сиромаситѣ. За сиромаситѣ малко има защитници. Много хортуватъ по кафенетата, че сиромаситѣ не плащали, но въ сжщностъ, тѣ малко сѣ. Въ повечето градове или села, ще видите, че заможнитѣ иматъ недобори. Значи отъ 100 души даноплатци, 85 души сѣ платили, а 10 или 15 души не сѣ. Друго още има. Вие знаете, че се взиматъ отъ общинитѣ извънредни мѣрки. Дохожда гроздоберъ, не допускатъ да си занесешъ гроздето, до гдѣто не платишъ. Тая мѣрка е насилственна, но не може иначе. Имало е правителства прѣди сегашното, които сѣ казвали, че нѣма да взиматъ данѣци. Това ний не можемъ да го направимъ. Ако послѣ дойде нѣкое друго правителство, ако ще, 10 години да не събира данѣцитѣ. У насъ има Врѣм. Сѣд. Правила и когато има рѣшение и изпълнителенъ листъ, — прѣди да се вземе суммата — плащатъ се правителствениитѣ и общински берии и даждия и послѣ вискателя взима това, което остане. Така щото, тоя принципъ въведенъ даже въ частнитѣ взимания-давания не може да се остави на човѣкъ, който излиза вънъ отъ границитѣ на България. За това ний трѣбва да направимъ това като принципъ въ бюджета да знаемъ, че ще получимъ суммата съ разлика отъ 1—2, а не 10—15 милиона лева. По тая причина мисля, че тая алинея не трѣбва да се махне отъ тукъ. Тая алинея е за ре-

довност, т. е., който се отдалечи от страната, трябва да плати на правителството или общината онова, което дължи и мисля, че това е най-справедливо. Азъ зная случаи отъ гр. София, че богатите хора кекатъ да пращатъ дѣцата си да се учатъ въ странство. Има на пр. бащата на едно дѣте да дава на общината 4.000 лева. Дайте паспортъ казва. Не му даватъ. Искатъ да си заплати дългътъ и той е принуденъ да плати. Така също ще се постъпва и по натакътъ. По-хубаво е да се туря тука въ закона, за да се приготвуватъ хората, когато имъ трябва да си взиматъ паспортъ или билетъ и да знаятъ, че безъ да плататъ, нѣма да имъ се дава паспортъ или билетъ.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-нъ Китанчевъ каза, че имало у насъ такива даноплатци, които трябва да минатъ границата да спечелятъ и когато се върнатъ да платятъ данъка си. Това не е истина. Нашите хора, които отиватъ за граница, отиватъ за 6 или 10 мѣсеци. Тѣ сж нашите градинари. Питамъ г-на Китанчева и васъ, кои сж бѣдни хора: които отиватъ задъ граница нѣколко километра да спечелятъ и да се върнатъ? — Такива хора нѣма.

Н. Станевъ: Искатъ да говоря именно по § 3-й отъ чл. 13-й, гдѣто е казано: (чете): «на лица, които не сж платили държавните и общинските си бери».

Г-нъ М-ръ говорѣше, че тая алинея не трябва да се исхвърля именно за това, защото съ това именно ще се прѣдпазятъ тия сумми, които сж поставени въ бюджета, за да може да се знае какъвъ приходъ и какъвъ расходъ ще има. Азъ мисля, г-да, че и по-напрѣдъ говорихме, че ний трябва да се завземемъ да помислимъ за простата масса — за бѣдното население. (Гласове: 0, 0). Тукъ е въпросъ, че ако се допустне щото да се приеме алинея 3-тя отъ чл. 13-й, вамъ, е извѣстно, че много отъ нашите българи отиватъ въ Ромъния и други мѣста и ще трябва да се чака да спечелятъ и послѣ да дойдатъ да исплатятъ даждията си. Мисля, че не е умѣтно исканieto на г-на М-ра, че трябва да остане това, именно за това, че щѣлъ да се прѣдопази бюджета. Може би да се мисли — има такива хора за които знаемъ, че не сж платили даждията си, но тѣ сж богати, а не сиромаси. Вѣрвамъ, че вий, г-да, ще се съгласите, че ако тая алинея искате да остане, да се прибави и това. «На лица които не сж платили държавните и общински бери, ако не притѣжаватъ нѣкакви имоти». Касателно до ония, които нѣматъ нищо, разбира се тѣмъ да се не дава паспортъ. Заради това трябва да има едно измѣнение тукъ, и да се не приема отъ Нар. Събрание както е, защото съ това ще стане ограничение на сиромасите да не могатъ да отиватъ да искаватъ свой дневенъ хлѣбъ, а така ще стоятъ тукъ и ще станатъ не добри граждани. Мисля, че мнозина сж, които разбира се взиматъ заплати отъ хазната и не имъ е по угодата това, но на другите не трябва да е тъй, защото тукъ се прави законъ за бѣдното население, което плаща и за което не искаме да знаемъ. Мнозина има тукъ прѣдсѣдатели на постоянни комисии. . . . (Гласове: Това не е на прѣдмѣта). За това моля Нар. Събрание да измѣни тая алинея, както казахъ по-напрѣдъ.

М-ръ Ст. Стамболовъ: Мене ми се струва, че бѣдното население нѣма много да спечели отъ защитата на нѣкои бѣдни защитници, не материално а и морално. Работата е да кажемъ нѣколко приказки, че сме били противъ законопроекта на М-ра — нищо повече. Едно нѣщо ще кажа, че за тия, за които се при-

казва, за чѣ печелили вънъ не сж сиромаси, както г-нъ Станевъ казва. Нашето окръжие е, отъ което хората отиватъ вънъ и се занимаватъ съ градинарство. Тѣ сж единъ видъ дружество. Може да види всеки описанието на тѣхъ въ Периодическото списание да види колко сж сложно направени тия дружества и сж запазени, а при това отъ тукъ излизатъ съ 500000 гроша капиталъ. Работатъ въ разни градове и столици и печелятъ жълтици, които желалъ бихъ да ги има г-нъ Станевъ или азъ. Тѣ не сж такива сиромаси, както ги мисли г-нъ Станевъ. Вий видите, че села, които иматъ градинари, че сж най-богати села, даже нѣкои ставатъ отъ села на градове, затова, защото съ това, съ което се занимаватъ, богато се възнаграждаватъ. България има мѣсто не само за 3 1/2 милиона, но за 13 1/2 милиона хора. Ако нѣмаше по добра печалба, щѣха да останатъ тукъ. Между това гледамъ дохождатъ други отъ вънъ, а нашите отиватъ въ странство. Защо? Затова, че знаятъ нѣкои искусства, дѣто да спечелятъ въ други земи по вече. За тия хора нѣма нужда да се говори. А пъкъ Българския народъ който състои отъ землѣдѣлци, тѣ стоятъ въ къщи и който има земя, има и волове и крави и мѣчно пктуватъ по вънъ. За това които съставляватъ голѣмата масса — бѣдното население, както каза г-нъ Станевъ макаръ и да не е толкова бѣдно и просто, той законъ нѣма да го налегне. Той ще налѣгне на тия, които излизатъ вънъ отъ границата и стоятъ по 5—6 мѣсеца, а тия, които иматъ работа вънъ отъ границата за 2, 3 дена, то остава на благоразумieto на общината. Но когато излѣзе на вънъ за повече време, кмета е далъ билетъ нѣкому и не е събралъ даждията отъ него, тогава както общинския съставъ, тъй и правителството има право да пита кмета, защо е направилъ това нѣщо? Тукъ се полага редъ съ тоя законъ. Мисля и г-да прѣдставителите за това искатъ да има редъ да успѣва държавата и да се развива. Мисля, че отъ това, което казахъ, се убѣдиха г-да прѣдставителите, че нѣма нужда да се говори по вече.

Г. Караколевъ: Прѣлагамъ прѣкращение на дебатите.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори повече. (Гласове: Не желаетъ). Който желаетъ да се говори, да си вдигне рѣката. (Меншество). Значи, нѣма да се говори. Ще се гласува чл. 13-й както се прочете отъ г-на Докладчика. Който го не приема, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Значи, приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 14. Жената както и дѣцата, които сж по-долѣ отъ 17 години, могатъ да се вписватъ въ единъ паспортъ съ главата на семейството».

Комисията приела тоя членъ безъ измѣнение.

Т. Китанчевъ: Моля да се не бърза съ гласуването.

Прѣдсѣд.: Имате думата.

Т. Китанчевъ: Има погранични мѣстности, гдѣто отиватъ хората да работятъ съ синовете си. Не може ли да се приеме такова нѣщо — да бѣде писанъ въ паспорта бащата и синътъ заедно. Мисля, че трябва да има такова нѣщо.

М-ръ Стамболовъ: Мене ми се струва, че което иска г-нъ Китанчевъ, има го въ члена. Тамъ се казва, че главата на семейството може да отиде съ жената и дѣцата си.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-нъ Китанчевъ самъ си отговаря. Двама работници трябва да иматъ два паспорта, а ако главата на семейството има жена и дѣца, взима единъ паспортъ.

Дако Ангеловъ: Искамъ едно нѣщо да кажа. Моля г-на докладчика да редактира пунктъ вторий отъ чл. 13 ѱ. Тукъ е казано: (Чете):

«2-о. На лицата, които се намиратъ подъ полицейски надзоръ или сж дадени въ сждъ. Въ послѣдния случай, — ако поиска надлежната сждебна власть». (Гласове: Тоя членъ се гласува).

Симидовъ: Тукъ да се даде едно разяснение. Чл. 14 казва: (Чете):

«Чл. 14. Жената, както и дѣцата, които сж по-долѣ отъ 17 години, могатъ да се вписватъ въ единъ паспортъ съ главата на семейството».

Отъ това азъ разбирамъ, че единъ човѣкъ, когато пътува съ жена си, трѣбва тя да е по-малка отъ 17 години, за да се носи единъ паспортъ.

М-ръ Стамболовъ: Тукъ се казва жената, както и дѣцата, които сж по-долѣ отъ 17 години. Това вмѣтнато предложение се отнася къмъ дѣцата. А що се касае, за тия, които сж по-големъ отъ 17 години, то вий знаете, че едно момче или момиче, като минатъ 17-та година, иматъ отговорностъ самостоятелно прѣдъ наказателния законъ. Освѣнъ това, стане ли на 21 год., отива въ войската. На 21 год. момъкъ най-чесно располага съ себѣ си. За тия, които сж до 17 год., до тия години надъ него има пълно на-стойничество. Даже когато се сждятъ по углавни прѣтѣпления, не се налага наказание върху малолѣтния, а върху баща му, а щомъ е на повече години, възлага се на него наказанието. Тукъ се разбира, че като има дѣца, не може да бжде жената на 17 год.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 14-ѱ. Който го не приема, да си вдигне ръката. (Никой не вдига). Значи, приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 15. Запрѣтава се даванието паспорти и задгранични билети на чужди, а така сжщо и на български подданници, които нѣматъ мѣстожителството си въ околията или общината, дѣто се даватъ, и не прѣдставятъ свидѣтелство, съгласно чл. 12».

Тоя членъ комиссията го измѣнява така: (Чете): «Запрѣтава се даванието паспорти и задгранични билети на чужди подданници. Българскитѣ подданници, които искатъ да получатъ задграниченъ билетъ или паспортъ въ друга околия или община длѣжни сж да прѣдставятъ отъ своята община свидѣтелство съгласно чл. 12».

Ст. Кѡйбашиевъ: Г-да! Азъ по-напрѣдъ говорихъ върху това. 15-ѱ чл. казва: Че трѣбва да прѣдстави свидѣтелство отъ неговата община, за да може да вземе паспортъ. Вмѣсто да чака да вземе свидѣтелство, по-лесно е да телеграфира и съгласно чл. 13 отъ настоящая законопроектъ, ако е въ правото си, вмѣсто да му дохожда свидѣтелство, да може да му се даде и тѣй паспортъ, само съ една телеграмма отъ кметството на града, въ което има мѣстожителство. Не ще ли бжде възможно за такива случаи, н. пр. като се намира нѣкой човѣкъ въ нѣкой другъ градъ, а стане нужда да замине задъ граница, да помоли своя кметъ телеграфически, на кмета въ другия градъ пакъ телеграфически да съобщи, съ номеръ, разбира се, че еди кое лице отъ общината ми, което се намира тамъ, може да му се даде паспортъ; тѣй щото 12-ѱ чл. ще бжде изпълненъ. Мисля г-нъ М-ръ ще се съгласи съ това.

Докл. Я. Ангеловъ: По тоя въпросъ е казано, че трѣбва да прѣдстави свидѣтелство. Не е казано какво свидѣтелство. Ако

е на голѣмо разстояние, то може да прѣдстави телеграфически депеша, която да му служи за свидѣтелство.

Д. Ц. Вълчевъ: Спорѣдъ предложението на г-на Кѡйбашиева членътъ вмѣсто да се поправи, повече се затруднява. Да се каратъ хората телеграфически да взематъ паспорти, не е добръ, защото ако една телеграмма струва 5 лева, трѣбва да даде още 5, и ако общинитѣ не искатъ да отговарятъ, понеже тѣ сами плащатъ за телеграммитѣ, то трѣбва оня, който иска паспортъ да чака 5, 6 дена; затова по добръ е да остане члена както си е.

Докл. Я. Ангеловъ: Прѣдлага се, че който има нужда да пътува, трѣбва да има паспортъ. Ако това което се прѣдвижда въ 13 чл. не направи, и се обърне къмъ чужда община, трѣбва да има необикновенна нужда. Щѣлъ да похарчи 5 лева, нека похарчи 10. Защо да не допустнемъ, че една телеграфическа депеша може да служи за свидѣтелство, намѣсто да стои да чака.

Н. Кондовъ: До колкото разбрахъ, измѣнението, което направила комиссията е: да се изисква телеграфически свидѣтелство отъ общината, въ случай, че тоя, който иска паспортъ, не се намира въ своята община. Поддържамъ мнѣнието на г-на Кѡйбашиева, защото да кажемъ, че нѣкой отива отъ тукъ за Варна или Търново. Случва се скоро трѣбва да отиде задъ граница. Може ли да чака да се прѣдстави свидѣтелство. Телеграфически може да прѣдстави най-хубаво. Но азъ бихъ молилъ да се приеме щото безъ да се чака даже телеграфически свидѣтелство, щомъ човѣка е познатъ и има свидѣтели въ общината, да му се дава паспортъ или билетъ.

М-ръ Стамболовъ: Както е измѣненъ чл. 15-ѱ отъ комиссията, е направенъ зарадъ да се улеснятъ тѣзи, които ще иматъ извънредни работи. Случи се за единъ търговецъ, който е тукъ отъ София ще трѣбва да замине презъ Сърбия, а е родомъ отъ Руссе или Търново. Той иска да замине, но нему не може да се даде билетъ, защото по-напрѣдъ трѣбва да се знае, да-ли нѣма нѣкои законни прѣпятствия, за да не замине. Зарадъ да може тоя търговецъ да замине, прѣдстави свидѣтелство въ тукашното околийско управление или въ общинското управление, ако е до границата. Такова свидѣтелство може да се достави и телеграфически. Ще телеграфира на прим. въ Търново, ако е отъ него градъ. Ще телеграфира: моля съобщете на Софийското общинско управление, или на Соф. окол. вачалникъ, че нѣмамъ никакви прѣпятствия зарадъ да замине границата и тѣ съгласно 12-ѱ чл. отъ закона, ще издадхъ и проведатъ свидѣтелство съ пощата. Единъ пакъ такава телеграмма, испроводена до тукашнитѣ власти, че дѣйствително за тоя човѣкъ нѣма прѣпятствия за да замине границата, дава му се паспортъ. Това нѣщо може да се забави най-много 24 часа, а нѣкой пакъ само 4—5 часа. По напрѣдъ, както бѣше редакцията на тоя членъ, не се позволяваше, както на чужди подданници, тѣй сжщо и на нашитѣ подданници, когато искатъ загранични паспорти. Сега се разрешава, само че трѣбва лицето да прѣдстави свидѣтелство отъ общината си.

Докл. Я. Ангеловъ: Азъ ще отговоря на г-на Кондова, че съ свидѣтели не може да се свърши работа по тоя причина, че тѣ не сж въ състояние да знаятъ да-ли нѣма нѣкакви прѣпятствия. Само тогава може да се даде паспортъ, когато се удостовери отъ надлежната власть, че нѣма никакви прѣпятствия за лицето. Отъ гдѣ ще знаятъ свидѣтелитѣ, че нѣма нѣкакви прѣпятствия? Зарадъ

туй, това предложение не може да се приеме и трѣбва да си остане, щото телеграфически да се съобщава.

**Ат. Насалевски:** Това исках да отговоря на г-на Вълчева, което каза подиръ и г-нъ Кьобашиевъ, защото трѣбва да се давало по-голъми улеснения по 16-й параграфъ. Защото лицето, ако се намѣри въ Пловдивъ, и иска да отиде въ Цариградъ, било другадъ и да иска . . . . . (Не се чува). Околийският началникъ или Харманлийският кметъ телеграфира до общината, да-ли да му даде свободенъ проходъ, за да иде въ Цариградъ. Това е улеснение. Ако нѣкое лице отъ турската граница иде въ Пловдивъ или Харманлии . . . . . (Не се чува), тогава азъ допускамъ . . . . . гарантирамъ, тогава за него . . . поне е това. Това е добръ прѣдвидено, да се изисква телеграфически свидѣтелство за него и за неговитѣ отговорности.

Заради това, моля, доста се говори, изясненъ е тоя членъ и да се прѣкратятъ дебатитѣ.

**Прѣдсѣд.** Който желае да се говори по-вече, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Ще се гласува 15-й чл. съ измѣнението. Който го не приема, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

**Докл. Я. Ангеловъ:** (Чете):

«Чл. 16. Съ единъ паспортъ може да се отива въ чужбина по-вече отъ единъ пътъ, до дѣто му истече срока; но при всѣко отиване, освѣтъ първото, той трѣбва да бѣде прѣгледанъ отъ надлѣжния пограниченъ полицейски чиновникъ, който написва връхъ него: «Виденъ . . . . . день 188 . . година No. . . . . околийски началникъ (или приставъ) . . . . .»

Визитъ връхъ паспортитѣ се обленятъ съ гербова марка отъ 50 стотинки и се отбѣлзватъ въ особена книга (образецъ No. 4). Поредний No. на тая книга се туря при визита».

Комиссията приема тоя членъ безъ измѣнение.

**Прѣдсѣд.** Ще се гласува чл. 16-й. Който го не приема, да си вдигне рѣката. (Никой не вдига). Приема се.

**Докл. Я. Ангеловъ:** (Чете):

«Чл. 17. Съ задграниченъ билетъ може да се минува границата само единъ пътъ».

Комиссията приема тоя членъ безъ измѣнение.

**Дамянъ Ц. Вълчевъ:** Азъ мисля, че 17-й членъ е много ограниченъ. Съ задграниченъ билетъ да се минува само единъ пътъ границата. Ние приехме да има срокъ 15 дена; приехме и разстояние 30 километра, а запрѣчваме за 15 дена да не може да минува съ сѣщия билетъ. Има такива случаи, г-да. Задграница отива нѣкой да трѣси нѣкого, но като не го намира, принуждава се да се върне и пакъ отива. У насъ има такива случаи, че нѣкой ходятъ всѣки день по три пъти да трѣсятъ нѣкой докторъ и даже четири пъти. Въ такива случаи, значи 4 пъти днесъ трѣбва да се плати за билетъ по единъ левъ 4 лева. Еднажъ допустнахме да има срокъ за билета 15 дена, тогава нека се ползува лицето до опрѣдѣленото врѣме. Но да се не отнема възможността да се ползува отъ срока и да се не разбира, че само единъ пътъ ще минува границата съ единъ пограниченъ билетъ. Ако цѣлата на тоя законъ е да увеличи приходитѣ било на хазната, било на общинскитѣ каси, то е друго нѣщо, но ако е за улеснение на населението, азъ мисля, че до като истече срока на билета, да се минува съ него прѣзъ границата.

**Докл. Я. Ангеловъ:** Тѣй както е члена, съ единъ билетъ не може да се пътува по-вече отъ 30 километра и тоя билетъ

не може да има сила за по-вече отъ 15 дена; слѣдователно не ше и да бѣде нужно да се допустне да се прѣминува границата нѣколко пъти съ единъ билетъ, защото не ше има и врѣме. А колкото зарадъ това обстоятелство, което навежда г-нъ Вълчевъ, че на одного человека може да се случи за единъ день да прѣмине нѣколко пъти границата, то зависи отъ чиновникитѣ, които сѣ при границитѣ. Тѣ ше иматъ това прѣдъ видъ и ше считатъ тоза ходяние единъ пътъ.

**В. Стояновъ:** Г-да прѣдставители! Чл. 17-й казва, че съ задграниченъ билетъ може да се минува границата само единъ пътъ; но тѣй като по членъ 6-й съ своя билетъ лицето не може да пътува повече отъ 15 дена и при това не може да отива на вѣтрѣ отъ границата повече отъ 30 километра въ чуждата държава, то ми се струва, че не трѣбва да го ограничаваме само единъ пътъ да минува. Случва се, че на нѣкого се изгуби добитѣка задъ границата и той отиде да го трѣси, но не може да го намѣри, или ако го намѣри въ сѣсѣдното село на чуждата държава, ше стане нужда да се върне въ общината, за да си земе свидѣтелство, че е неговъ добитѣка или друго подобно. Не трѣбва за всѣко прѣминуване или прѣкарване задграниценъ билетъ всѣки пътъ.

Заради това, азъ ше моля г-на М-ра и народнитѣ прѣдставители, ако не се съгласятъ да се отхвърли тоя членъ, то поне да се каже: вмѣсто «единъ пътъ» да се минува «три пъти».

**Ник. Шивачовъ:** Ако е въпросътъ, г-да прѣдставители, за тѣзи търговци, които иматъ нужда често пъти да минуватъ границитѣ по търговията си, въпросътъ е лесенъ — най-послѣ и срокътъ, ако е малкъ, може да се направи повече — но понеже въпросътъ е за селата, на които половината отъ имуществата или  $\frac{9}{10}$  се намиратъ въ чужда територия, а само  $\frac{1}{10}$  въ българска територия, тѣй што иматъ нужда всѣки день да минуватъ границата, за да сѣятъ и жьвѣтъ, то за такива случаи бихъ желалъ, щото г-нъ М-рътъ на Вѣтр. Дѣла да обясни, да ли тѣзи хора ше трѣбва да зематъ билети, и, ако ше зематъ, азъ мисля излишенъ е 17-й чл. още повече като се говори за срокъ 15 дена. Какво ше бѣде, ако мине нѣкой за 15 дена нѣколко пъти. Азъ ше моля да се допустне това на тѣзи хора, чиито имущества или по-голъмата частъ се намиратъ въ чужда държава; защото, ако за всѣко преминуване имъ се земе по единъ левъ, тѣ по-добръ ше се откажатъ отъ имуществата си. Азъ вѣрвамъ, че г-нъ М-рътъ ше направи улеснение зарадъ тѣхъ.

**М-ръ Стамболовъ:** Въ настоящия законопроектъ, чл. 3-й е казано, че за тѣзи, които иматъ недвижими имущества задъ граница, когато прѣминуватъ послѣдната, за обработване земята си, съобразиватъ се съ особенитѣ наредби, направени по съгласие съ надлѣжната държава.

Така сѣщо и въ митнически законъ гл. 7-а, има нѣщо десетъ — петнадесетъ и повече членове за двувластнитѣ имущества, било добитѣци, храна и пр. Тѣзи сѣ работи специални, които не зависятъ отъ волята на Събранието, ами отъ съгласието на двѣ държави. Зарадъ туй не се спомянува нищо тукъ, за тѣзи нѣща. Но на прѣдъ ше стане споразумѣние съ сѣсѣднитѣ държави, защото както ний имамъ имущества въ тѣхнитѣ територии, така и тѣхви поданници иматъ въ нашата.

Що се касае зарадъ да може да се минува съ единъ билетъ по 15 пъти, ако Събранието рѣши туй, азъ нѣма да му правя опозиция, но ми се струва, че може да се не рѣши, защото ний

даваме приходът от тези билети на общините. Този член не се отнася за хора, които имат имущества зад границата. Той се отнася за хора, които било по търговия, било по други работи заминават и за разстояние по-далечно, заради туй, като се предполага, че тези хора отиват за работи, които могат да се свършат подир 5—6 дена, и като се предполага, че могат да отидат и по-далече, ако би и втори път заминали, то нека платят и втори път. Кой ще спечели от това? Ще спечели общината.

Мене ми се струва, че случая, който ни се представява, е твърдъ изключителен. Ако отидеш да търсиш зад граница някой доктор, ще похарчиш 2—3 жълтици. А такива доктори не търси онзи, който има средства, който няма, няма и да търси. Въ такъв случай, по-добър е да телеграфираш, от колкото да отиваш. Така щото примера за докторите не ме убеди. А който отива по търговия, или който отива да си тръси добитъка, има да каже, че който е изгубил 50 или 100 фр. ще даде още 2 фр.; (Гласове: Не е право)!

Ф. Симидовъ: Г-да представители! От г-да прѣдговорившият се каза, че ако се дозволи така, щото задгранични билети да трае колкото трае неговия срокъ, имало много чиновници, които щѣли да минуватъ границата. Това не може да бѣде. За чиновниците има законъ, по който минуватъ границата. Тѣ и да иматъ билетъ, безъ разрѣшение отъ своето началство, не могатъ да минуватъ границата. Тукъ е думата за населението. Ако приемемъ 17-й чл., както е въ законопроекта, ний ще направимъ затруднение на много хора и по край Дунава и по край границите. Отъ г-да прѣдговорившиятъ се каза, какви прѣпятствия ще се срѣщнатъ и вѣрвамъ, че всѣки отъ г-да прѣдставителите е убѣденъ, че ако оставимъ членътъ тъй, както е, има хора сиромаси, които не само за докторъ, но и за други работи, като работници прѣминуватъ по 3, 4 и 5 пѣти и тѣ ще трѣбва да плащатъ всѣки денъ по нѣколко лева, тъй щото, тоя билетъ ще имъ излѣзе по-скѣпъ отъ паспорта. Ако е за увеличение общинските приходи, не трѣбва да забравяме, че улѣснението на населението е по-важно отъ колкото приходите на общината. Даже и самите общини не ще се съгласятъ да натоварватъ своите жители, съ плащане за всѣко прѣминувание прѣзъ границата по единъ франкъ за билетъ. Има търговци, които живеятъ по край Дунава и които трѣбва въ единъ денъ да минуватъ по 4—5 пѣти, бало пари да получаватъ, било писма, било за други нѣкои работи. А сѣщо има и лица, които отиватъ нощно врѣме по 4-5 пѣти за докторъ и гдѣ ще намѣрятъ по срѣднощъ билети?

Заради това, азъ съмъ на мнѣние да стане членътъ така: «Съ заграничния билетъ може да се минува границата, до като трае срока му», т. е. 15 дена. Това ще бѣде улѣснение за онѣзи хора, които иматъ нужда. Не трѣбва да забравяме, че ако натоваримъ хората съ единъ или два франка повече за прѣминувание, ще бѣде несправедливо.

Докл. Я. Ангеловъ: Ний направихме смѣтка за билетите и намѣрихме, че тези хора, които иматъ нужда често пѣти да прѣминуватъ прѣзъ границата, по-евтино ще имъ бѣде да си зематъ паспорти. А да се приеме, щото съ погранични билети да се минува нѣколко пѣти, това не е умѣстно. Азъ слушахъ съ голѣмо внимание г-дата, които сѣ противъ тоя членъ, нѣ не можахъ да се убѣдя. База г-нъ Симидовъ, че нѣкои хора минували

границите, за да приемали, или испращали пари или писма. Г-да, тези врѣмена се минаха, да носимъ писма и пари въ чужди държави и отъ тамъ да ги прѣпращаме. Сега имаме пощи, бонове, мандати и пр. Въ тия случаи, никой търговецъ и никое лице не испраша пари и писма чрѣзъ чуждестранни станции. (Симидовъ: Ходятъ да приематъ).

Г. Караколевъ: Г-да прѣдставители! По-напрѣдъ приехме членътъ, споредъ който за 15 дена да се дава единъ задграниченъ билетъ отъ единъ кметъ. Сега не разбирамъ, защо да му се не дава право и три пѣти да мине. Ако е за 15 дена билета, може и три пѣти да мине. Защо ако трѣбва да мине втори пѣтъ, трѣбва друго свидѣтелство и другъ билетъ. Нима съ единъ левъ ще свършимъ работа? Може да отиде и повече пѣти съ единъ билетъ, той отива отъ нужда, а не за кефъ, той отива да си свърши работата. За 15 дена може и три и четири пѣти да мине, а слѣдъ 15 дена трѣбва другъ билетъ втори пѣтъ. И тъй като мисля, че въпросътъ е исчерпанъ, прѣдлагамъ да се прѣкрятъ дебатите.

Прѣдсѣд.: Има прѣдложение за прѣкращение на дебатите. Който не приема това прѣдложение, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Ще се гласува 17-й чл. както се прочете отъ г-на докладчика. Който го не приема, да си вдигне ржката. (Меншество). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 18. Всѣки чужденецъ, който влѣзе въ България, длъженъ е да прѣдяви своя паспортъ на пограничния полицейски паспортенъ чиновникъ, за да го визира, съгласно чл. 16, безъ да се облепя съ гербова марка.

Забѣлѣжка. Лицата, които влизатъ въ България по желѣзницата или съ параходъ, показватъ и визиратъ паспортите си въ онѣи мѣста, гдѣто излѣзатъ изъ желѣзницата или парахода».

Въ тоя членъ, г-да, комисията зачеркна забѣлѣжката.

А. Смочевски: Азъ намирамъ за по-добъръ, г-да прѣдставители, че забѣлѣжката къмъ членъ 18-ий да стане така . . . . . (Гласове: Тя се отхвърли!)

Прѣдсѣд.: Забѣлѣжката е изхвърлена, г-нъ Смочевски.

А. Смочевски: Како е изхвърлена, азъ се отказвамъ, но трѣбва да се каже: лица, които влизатъ въ България по желѣзницата или парахода, показватъ паспорта си на първата българска станция на границата. Защото споредъ менъ, г-да прѣдставители, да прѣдположимъ, че единъ чуждестранецъ заминава и отива въ Цариградъ. Плати за паспортъ, качва се на желѣзницата, дохожда въ София и отива въ Пловдивъ. Прѣдава билета си на Началника, а пъкъ паспорта не прѣдава. И той може да каже: въ София живея, но иджъ отъ странство. Може да се случи и съ лоша цѣль да се расхожда нѣкой, безъ да се забѣлѣжи и да си изпълни цѣльта.

Заради това прѣдлагамъ, ако не е изхвърлена забѣлѣжката, да стане така, щото да се визиратъ паспортите на първата българска станция на границата.

Докл. Я. Ангеловъ: Тази бѣлѣжка се унищожи по тѣзи съображения, че членътъ достатъчно ясно опрѣдѣля, кѣдѣ ще се визиратъ паспортите. Казано е, че «всѣки, който влиза въ България», отъ кѣдѣ ще влиза? — може и по вода, може и по сухо. Съ какво ще влезе, да ли съ желѣзница или съ параходъ — всѣ едно е. Съ каквото и да влѣзе, паспортътъ му ще се визири.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува 18 членъ. Който го не приема, както го прочете г-нъ докладчика съ измѣнението на комисията, да си вдигне ржката. (Никой не вдига).

Приема се безъ забѣлжката,

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

«Чл. 19. Ако нѣкой чужденецъ остави паспортътъ си у своето консулство, длъженъ е да земе отъ това послѣдното билетъ, съ който да може да прѣбивава въ България. Ако нѣкой български подданикъ остави паспорта си въ нѣкое българско агенство, получава билетъ за прѣбивание въ надлѣжното мѣсто. За тоя билетъ се плаща единъ левъ».

Тоя членъ комисията приема безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Който не приема чл. 19, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: (Чете):

Чл. 20. Чужденецъ, който се улови безъ паспортъ или консулски билетъ (чл. 18 и 19) или съ просроченъ паспортъ и билетъ, испъжда се изъ България. Но, ако докаже, че е ималъ паспортъ и го е изгубилъ, дава му се единъ мѣсецъ срокъ, да си достави паспортъ, и се снабдява съ едно свидѣтелство (форма No. 5), облепено съ гербова марка отъ единъ левъ, за едномѣсечно прѣбивание въ Княжеството.

Въ тоя членъ комисията слѣдъ думата «България» прибави думитъ: «съ исключение политическитѣ прѣстѣпници отъ другитѣ държави».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува 20 членъ съ прибавката. Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: Чл. чл. 21 и 22-й се унищожаватъ. На мѣсто 21-й чл. съставенъ е слѣдующий: (Чете): «Нарушителитѣ на тоя законъ се наказватъ, съгласно наказателний законъ».

Прѣдсѣд.: Който не приема новосъставения 21 членъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докл. Я. Ангеловъ: 22 членъ се унищожаватъ и 23 остава 22. (Чете):

«Чл. 22. Врѣменнитѣ правила за паспортитѣ отъ 23 Декемврий 1878 год., IV отдѣлъ отъ закона по разни клонове отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла отъ 17 Декемврий 1880 год., а така също и всички други наредби, които противорѣчатъ на настоящий законъ, се отмѣняватъ».

Прѣдсѣд.: Ще се гласува чл. 22. Който го не приема, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Желае ли Нар. Събрание, третото четение да стане въ идущото засѣдание? (Гласове: Желаетъ). Който не желае, да си вдигне ржката. (Никой не вдига).

И тъй, третото четение на закона за заграничнитѣ паспорти и заграничнитѣ билети, ще стане въ идущото засѣдание.

Докл. Я. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Комисията разглежда измѣнението на чл. 6 отъ Избирателний законъ и ето какъ го е редактирала. Къмъ 6-й членъ е прибавила слѣдующата забѣлжка: (Чете):

«Ако прѣдсѣдателя отежтетува, замѣства го най-старий по възраст измежду присѣтствующитѣ членове на бюрото».

Цѣлия законъ гласи така: «Законъ за допълнение чл. 6-й отъ закона за измѣнение чл. чл. 11, 12, 13, послѣдната алинея на чл. 18 и допълнение на чл. 25 отъ закона за избирание прѣд-

ставители на Обикновенното и Велико Народ. Събрание». Подиръ това слѣдва забѣлжката.

Това е измѣнението.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува допълнението къмъ 6-й чл. отъ избирателний законъ. Който го не приема, както се прочете, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Третото четение ще стане въ идущото засѣдание.

Давамъ за 5 минути отиди.

(Послѣ отпущъ).

Прѣдсѣд.: Засѣданието се продължава. На дневенъ редъ е тѣлкуванието на чл. 109 ал. 7-ма отъ закона за Град. Общини. Ще моля г-нъ Д. Ангеловъ да развие прѣдложеното си.

Д. Ангеловъ: (Отъ трибуната). Г-да прѣдставители! Както ви е извѣстно въ миналото засѣдание на Нар. Събрание, азъ внесохъ двѣ прѣдложения, едното отъ които днесъ ще се разисква между васъ. Прѣдложеното ми е да се истѣлкува чл. 109 ал. 7 отъ закона за градск. общини, което между другото гласи и това, че градскитѣ общини записватъ въ своитѣ бюджети приходъ по 2 стот. на всеко Ц-градско кило. Значи, че на основание на тоя членъ, всека градска община, особено край-Дунавскитѣ, които иматъ работа съ търговцитѣ, има право да налага на тѣзи търговци, които изнасятъ храната вънъ, прѣзъ пристанището, по 2 ст. на кило, съгласно закона. До сега колкото закони за общинитѣ сѣ съществували, въ всеки се е прѣдвиздалъ такъвъ членъ съ такъвъ приходъ. Даже имаше единъ законъ, който казваше, че се допуска право на съвѣтитѣ да налагатъ и по 10 ст. на всеки 10 кофи. На това основание, Орѣховското Град. Общинско Управление бѣше наложило въ своятъ бюджетъ-проектъ или бѣше прѣдвиздало една сума за приходъ отъ тия храни и бѣше стоварило, щото това да плащатъ исклучително търговцитѣ, които изнасятъ храни прѣзъ пристанището. Обаче на послѣдъкъ, прѣди нѣколко мѣсеца, до колкото зная и съмъ увѣренъ отъ градск. община, почитаемото М-ство на Финанситѣ е издало циркуляръ до общинитѣ и митницитѣ, съ който отмѣнява, тъй да се каже, тѣзи приходи и като казва, че градск. общини нѣматъ право да налагатъ този данъкъ на търговцитѣ, указва, че трѣбва да го налагатъ на земледѣлцитѣ. Значи това поведѣние на г-на Финансовий М-стръ ма побуди да внесъ туй прѣдложение и да искамъ вашето истѣлкувание, за да не дохождатъ град. общ. управления въ стѣлкновение съ М-вото и пр. Тѣй щото, азъ моля г-да прѣдставителитѣ да истѣлкуватъ тази буква отъ закона, какъ сѣ разбирали когато се е писалъ законопроектътъ. Споредъ мене, понеже въ тоя пунктъ Нар. Събрание ясно и положително опрѣдѣля, кои трѣбва да плащатъ тоя налогъ, понеже този членъ е смѣтенъ, то прѣдлѣжи намъ длъжността да го истѣлкуваме, както казахъ. Азъ казвамъ, че най-добъръ е да остане, както и до сега град. общини сѣ искали или сѣ налагали този данъкъ на търговцитѣ, а не на населението. Защото, господа прѣдставители, населението е прѣтоварено и тѣй съ общински даждия, независимо отъ правителственитѣ. Тѣй напр. единъ земледѣлецъ донася съ колата си 20—30 кофи храна плаща и бачъ. Тѣй щото, ако натрупаме и този налогъ върху народонаселението, ще бѣде доста много прѣтоварено, а вдругъ търговцитѣ не плащатъ нищо и съ това се лишаватъ общинитѣ отъ единъ приходъ доста значителенъ. Азъ зная Орѣховското Общин. Управление земаше отъ търговцитѣ по три и 4,000 лева при-

ходъ и отъ него можѣше да посрѣщне своитѣ нужди. Трѣбва да знаете и това, че град. общини сж задължени да правятъ пѣтища, постройкѣ, да помагатъ на търговията и пр. Тѣй щото, щомъ налагате такива задължения на 1 община, трѣбва отъ друга страна да ѝ се прѣдвидятъ приходи. При всѣко общ. управление, освѣнъ сегашното въ Ряхово, тази такса сж я плащали търговцитѣ и тѣ сж вече навикнали на нея, нѣма никакви оплаквания отъ тѣхъ. Даже тѣзи сж съгласни да плащатъ, че тогава и тѣ има що да прѣтегидиратъ отъ градск. съвѣтъ, като добри пѣтища, мостове и пр., помага се на търговцитѣ, помага се и на търговията. Щомъ послѣдва това цѣркулярно на М-ството, то град. съвѣтъ отказа въ Ряхово да наложи този данѣкъ на земледѣлцитѣ, защото е доста тѣжѣкъ и управлението се лиши отъ единъ приходъ отъ 2—3000 лева. Щомъ нѣма едно управление никакъвъ приходъ, не може да поддържа себе си, не може да върши и нищо за потѣкъ на търговията. Защото, за да може да се развива търговията на всѣка държава, главно е, да има добри пѣтища, а като общината нѣма приходъ пристанището ѝ, Ряхово напр., не може да бѣде тѣй съобщително, не може да се отнасятъ храни, а слѣдователно нѣма да дохождатъ и параходи, нѣма да става и търговия. Ще почнатъ хранитѣ да се стоварятъ къмъ други пристанища, гдѣто има добри пѣтища и егодности за тия, които отиватъ съ кола да каратъ храни. Отъ друга страна, като наложимъ този налогъ на населението, то вече ще бактиса, че плаща бачъ, друго, трето, най-послѣ единъ селенинъ влиза въ града, внася 50 кофи храна и да плати по 10 ст. на кофата, то е голѣмъ данѣкъ. Моля ви се, г-да прѣдставители, ако наложите туй даждие на населението, град. общ. управление не може да го приспособи, защото единъ земледѣлецъ натоваря своитѣ храни на 20 кола, влиза въ града, търговецътъ сѣди въ селото, и градск. съвѣтъ ще тѣгли земледѣлца, а пѣкъ той е кираджия просто. Тѣй щото, отъ гдѣто и да се погледне на въпроса, нѣма право и мотиви, по които да се облага земледѣлца съ туй даждие. Още по-вече, както съмъ извѣстенъ отъ хората, които разбиратъ тѣзи работи въ Романия, туй даждие е наложено на търговцитѣ, защото изнасятъ хранитѣ вънъ отъ едно пристанище, тѣ плащатъ. Най-послѣ, не мислете, че съ това се натоварва търговеца. — Не. — Той като знае, че ще плаща по 2 ст. на всѣки 10 кофи, прави си смѣтка съ селенина. (Единъ гласъ: Тогазъ значи отъ селенитѣ излиза). Като е тѣй, защо се страхувате на търговцитѣ да не се наложи туй даждие? На това основание ще направите много добръ, едно ще улесниме народонаселението, отъ друга страна ще помогнете на общинскитѣ управления да иматъ доста добри приходи и да ги употребляватъ пакъ за търговцитѣ. Не дадемъ ли това право на град. общини да налагатъ даждието върху търговцитѣ, знайте, че всички почти край-Дунавски градове нѣматъ други приходи. Слѣдователно, всички общини тамъ ще бѣждатъ въ растрой и единъ день ще ги докараме въ положение, както Никополъ, да нѣма съобщения. Това е моето мнѣние и вѣрвамъ г-да прѣдставителитѣ ще се съгласятъ, като погледнатъ по-безпристрастно на тоя въпросъ да го разрѣшатъ правилно.

Д. Цековъ: Г-да прѣдставители! За сѣщото това тѣкување на 7 ал. отъ 109 чл. на закона за град. общини мисля, е внесено заявление въ Нар. Събрание, и ако не бѣше прѣдложението на г-на Д. Ангелова, то сега ще се дадеше отъ комисията, която докладва прошенията, каквито има отъ Общин. Ряховско Управление. За да се подигне въпросътъ е, че до сега

търговцитѣ плащаха. Финансовото М-во издаде обаче циркуляръ, щото туй даждие да се зема отъ населението, до дѣто единъ день се истѣкува ал. 7 отъ чл. 109 отъ Нар. Събрание. Азъ знаа, че въ крайбрѣжнитѣ пристанища Видинъ, Бургасъ, Ряхово, Свищовъ и др. плащатъ търговцитѣ. Както каза и г-нъ Д. Ангеловъ, аслѣ не може да се приеме, щото това даждие да плаща населението. Земете дневницитѣ отъ 1886 г. 21 заседание, ще видите, че двѣ заседания на редъ се е водилъ споръ и всички оратори, които сж говорили, сж въ полза на това прѣдложение, което сега се прави, да се зема даждието отъ търговцитѣ, че тѣ и тѣй правятъ смѣтка кога купуватъ хранитѣ. Отъ една страна, ако приемемъ щото туй даждие да плащатъ земледѣлцитѣ, или ако нехвърлите да се не налага послѣ тоя данѣкъ, какво ще стане съ бюджетитѣ на общинитѣ и приходитѣ имъ? По тоя начинъ ще пострадатъ интереситѣ на общинитѣ. Търговцитѣ казватъ, че не сж противъ. Тѣ заплащатъ туй даждие, стига да стане особѣнъ законъ. За това да се истѣкува ал. 7 отъ 109 чл. е необходимо. На всѣки 10 кофи храна, както въ Свищовъ, да се плаща не може да излѣзе нищо, защото селенитѣ избѣгватъ туй даждие и ходятъ на други пристанища, разни цинцари ги експлоатиратъ и тѣ страдатъ. Въ 7 § е казано, че се зема по 2 ст., но кой плаща? Селенитѣ не щатъ, казватъ, че ще плаща търговеца кога внася хранитѣ въ шлеповетѣ, а търговцитѣ казватъ, че селенитѣ трѣбва да плащатъ. Ето недоумѣние. Въпросътъ е важенъ, делкатенъ, и вѣрвамъ, че г-да прѣдставителитѣ ще дадатъ какво-годе право тѣкување на алинеята. Най-право ще бѣде да се приеме както е било, да си плащатъ търговцитѣ.

Хр. Векиловъ: Г-да прѣдставители! Не знаа г-да Д. Ангеловъ и Цековъ какво мислятъ съ тѣхното общинско управление, какви мѣрки е зело да турне на търговцитѣ данѣкъ. Чл. 109 ясно говори и тѣй се практикува въ цѣла държава. И ний сме видѣли, и сме търгували и знаемъ. Тукъ въ 7 ал. на члена ясно се казва, че общин. управление зема 2 ст. на Ц-градско кило за мѣрение, отъ човѣка, който продава храната и който я мѣри на други, билъ той селенинъ, гражданинъ или другъ: продава той храна, за мѣрката трѣба да плати. Ако се купи и продаде храна, но другъ да я транспортира на вънъ, за второ мѣрение пакъ ще му зематъ; ако се прѣпрати още веднажъ, пакъ ще плати. Това е, тѣй. Единъ конъ или крава, колкото пѣти се продаде, толкова пѣти ще се плати за него интѣзапъ. Членътъ е тѣй тѣкуванъ, тѣй го практикуваме ний, тѣй е и врѣдъ въ Ю. България. Ако е станало недоумѣние въ Ряхово, то е другъ въпросъ, или както каза г-нъ Д. Ангеловъ, че търговцитѣ били съгласни тѣ да плащатъ, то е друго — кой ще имъ запрѣти? Но тѣкуванието е тѣй и така се практикува: тозъ, който продава храна, внася я въ града, длѣженъ е да я мѣри, и ще плати по 2 ст. Това е въ Ю. България, на мисля и всѣкадѣ. Ако земете да направите въ Ряхово да плащатъ търговцитѣ, пакъ въ Свищовъ населението, което продава, на друго мѣсто други, това не е добро. Прѣдставете си купувамъ днесъ 1000 оки стока, продавамъ я сѣщата минута и трѣба да се тѣгли и плати, и пакъ тоя, ако я продаде да плати пакъ. Тѣй е. Ако Д. Цековъ и Д. Ангеловъ искатъ да тѣкуватъ другояче, не може. Мисля въпросътъ е освѣтленъ, но нѣма да прѣдложи нищо. Запазвамъ си правото за по-нататѣкъ.

М-ръ Стамболовъ: Когато се прие този членъ отъ едно Събрание, много дебати станаха по него. Има въ протоколитѣ разискванията, азъ ги прѣгледахъ. Но отъ това, което е далъ за обяснение бившиятъ М-ръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, не може да се проумѣе, какво е поддържалъ той. Отъ вотиранието на Нар. Събрание излиза, че се е приело прѣдложението на Рахилова, който казва, че се зема на кило до 2 ст. Но въ своитѣ разяснения Рахиловъ казва, че като даде обяснения М-ра, че ще се зема само отъ хранитѣ, които ще бѣдѣтъ за мѣстно употребление, а не и отъ износнитѣ, за туй се съгласява да остане ал. 7 и се е вотирала. Алинеята е ясна и казва: «отъ мѣрение до 2 ст. на всѣка крина (Цариградско кило) отъ 20 оки». Не се казва отъ храната, която е за мѣстно употребление или за вънъ. Въ миналото Събрание, когато този законъ се вотиралъ, имало е борба между търговцитѣ, които продаватъ жито и които се грижатъ за бюджетитѣ на общинитѣ. М-ра на Вътр. Дѣла, за да удържи бюджетитѣ на общинитѣ, настоявалъ е за ал. 7, като е приелъ да се исхвърли 12 ал. Тѣй щото тѣзи алинея си я отгѣлилъ, но настоявалъ да остане ал. 7. Мене като М-ръ на Вътр. Дѣла ще ми бѣде мъчно да захортувамъ за нѣща противъ бюджетитѣ на общинитѣ. Отъ друга страна споредъ доводитѣ, по които сѣ се водили и търговцитѣ и тогавашния М-ръ, казвалъ, че ако се одобри да се налага и съ туй даждие единственното наше произведение хранитѣ — тогава конкуренцията ще ослабне и нашитѣ храни ще паднатъ въ цѣната. Търговцитѣ ще ги купуватъ по скъпо и не ще могатъ да ги продаватъ както трѣба. На Нар. Събрание прѣдлѣжало да рѣши, кое ще мисли: да насърчи бюджетитѣ на общинитѣ или пъкъ търговията и производителността да се осигори отъ тоя налогъ. Обаче, ако се съгласимъ, да се махне това даждие, ще се видимъ въ невъзможностъ да се види, кои храни ще се таксиратъ и много храни които оставатъ за вътрѣ не ще даватъ данѣка, защото ще казватъ, че сѣ за износъ въ Влашко или Австрия. По прѣвирната между търговцитѣ и общинитѣ имало е много оплаквания въ Фин. М-во и въ моето. Ако да имаше по-ясно рѣшение по тоя въпросъ, самото правителство щѣше да се произнесе, но нѣмаше и на много мѣста бюджетитѣ на общинитѣ бѣха потвърдени съ тоя приходъ и даже се събираше нѣйдѣ. Ако питате мене, двѣтъ стотинки които се зематъ, не сѣ Богъ знае какво, че хранитѣ се продаватъ въ единъ градъ, трѣба контролъ отъ общинското управление, да гледа крината на търговеца, да защитава интереситѣ на производителитѣ, ще бѣде една властъ, която съ своето назначение ще осигори пияцитѣ. Хубаво ще направите ако рѣшите, че ще може да зема общинското управление отъ всѣка крина по 2 ст. Прѣдположете си при Свищовъ на малкия пунктъ Делиградъ, който е близо до Свищовъ, тамъ нѣма да се зема нищо и разбира се много отъ хранитѣ тамъ ще се каратъ и ще гледатъ търговцитѣ тамъ да купуватъ хранитѣ, защото който купи хилядо крини да има спечелени по 2 ст. е добра смѣтка. Това остава на общата конкуренция между градоветѣ и селата. Двѣ ст. и тѣ износната търговия намаляватъ, по причина, че отиватъ хранитѣ на други пунктове, дѣто не зематъ туй даждие. Както обаче и да е, вамъ остава да рѣшите както щете. Да се настоява въ полза на общинскитѣ бюджети, ще каже, да се притѣснява производителността. Ако се застѣпимъ за нея, то значи да се стѣсняватъ бюджетитѣ. Но когато рѣшите, мисля по-право ще бѣде да рѣ-

шите щото и общинитѣ да се ползуватъ по нѣщо и да нѣма, да има вече между тѣхъ и търговцитѣ недоразумѣния и азъ ще се избавя отъ трудното положение, да не зная какво да права. Като е казано въ алинеята да се зема на всѣка крина по 2 ст. отъ всѣка храна, безъ да се гледа, че била износна или за мѣстно употребление.

Д. Кознички: Г-да прѣдставители! Чл. 109 пунктъ 7 отъ закона за градскитѣ общини, дѣйствително изискваше едно тълкувание. Самото създаване на тоя пунктъ е завзело двѣ заседания въ IV Обик. Нар. Събрание и тѣ бѣше въ голѣми прѣспирни. Азъ още отъ началото щѣхъ да кажа, че постоянно нашитѣ приятели говорятъ за развитието на търговията, а съ исканието си правятъ противното. Най-добрия и изходния пътъ, споредъ мене, за да се избѣгнатъ всѣкакви прѣспирни, желателно е г-нь М-ра на Вътр. Дѣла да внесе прѣдложение за унищожението на тая алинея отъ чл. 109. Защото, каквото и да вотираме, каквото и да рѣшаваме, каквото и да обѣщаваме, че ще дадемъ, пакъ на ново ще се наложи на ония, които продаватъ храни на производителитѣ на тия храни, да плащатъ по 2 стотинки на всѣка крина. Като е тѣй, на насъ прѣдстои да унищожимъ тая алинея. Постоянно говоримъ и казваме, че трѣбва да конкурираме на външнитѣ търговци; постоянно искаме развитието на нашата търговия; постоянно казваме, че нашитѣ храни трѣбва да глѣдаме да могатъ да се продаватъ, а отъ друга страна, идемъ да налагаме двойно тия храни. Прѣдставете си, г-да, че единъ търговецъ, който ще купи 10,000 оки жито отъ единъ търговски градъ, като Свищовъ, като намѣри съ двѣ пари по-малко цѣната на една ока жито въ едно село, той ще се рѣши да отиде тамъ и да си купи жито. Отъ прѣдложението на г-нь Д. Ангеловъ, което е изворъ на сегашното разисквание, излиза, че той прѣдлага да се наложи, правото отъ мѣрение по 2 стот. на всѣка крина, на търговцитѣ, когато, ако се не лѣжа, слушалъ съмъ, ако не съмъ видѣлъ, че съседнитѣ наши държави постоянно сѣ давали възможностъ, да не се налагатъ данѣци на ония стоки, които се изнасятъ на вънъ. Всѣкога това е ставало, за да се даде възможностъ на производителитѣ да могатъ да продаватъ своитѣ произведения. А пакъ ний напротивъ идемъ да създаваме бюджети на общинитѣ, да могатъ да си разширяватъ улицитѣ и т. н. За това азъ ви моля, г-да прѣдставители, да се съгласите съ мене, още сега да помолимъ г-нь М-ръ на Вътр. Дѣла да внесе прѣдложение, съ което да се унищожи тая алинея. Желателно е това да стане.

Г. Караколевъ: Г-да прѣдставители! Азъ не зная по Дунавския край какъ стоятъ работитѣ, но въ Южна България, до колкото зная, по прѣмѣрванието на хранитѣ всѣ ещото се практикува. Тоя, който продава съ кола или съ хамбаръ, както и когато занесе стоката си на мазата на търговеца, той плаща и за правото на мѣрение шиникъ парасѣ. До колкото азъ зная селянитѣ отъ тия общини, които сѣ близо до скелитѣ, тѣ даватъ шиникъ парасѣ на търговцитѣ прѣдварително, по 20 стот. на кола, а не както въ Сѣверна България по 2 стот. на кринъ. По крайдунавскитѣ градове не зная колко зиматъ, защото нѣма равно кило. У насъ кило е 48 оки, въ Хасковско е 140 и т. н., щото човѣкъ не може да земе срѣдня мѣрка за правото за мѣрение, което се плаща. Търговцитѣ, които купуватъ стока, тѣ не плащатъ нищо, тѣ ако и да плащатъ прѣхвърлятъ суммата на тия, които сѣ продали хранитѣ.

Хубаво каза г-нъ Кознички, че трѣбва да се помоли г-нъ М-ра да внесе предложение, за да се унищожи единъ път за винаги тоя пунктъ, за да не ставатъ прѣспирни между населението и търговцитѣ.

Хр. Тилбеговъ: Г-да прѣдставители! Както изслушахте г-нъ Д. Ангеловъ, направи предложение, какъ трѣбва да се тълкува чл. 109 отъ закона за градскитѣ общини, особено алинея 7, по която се налага такса за мѣрението на хранитѣ, които се продаватъ въ държавата. Азъ нѣма да се впускамъ да права тълкувание на тая алинея, защото мнозина говориха, особено г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла основателно доказа какъ . . . (Не се чува). (Гласове: По-високо).

Слѣдъ това г-нъ Караколевъ доста ясно дойде да запознае, каква е практиката въ Южна България за мѣрението на хранитѣ. Азъ не съмъ търговецъ на храни, г-да прѣдставители, но като кметъ отъ толкова години зная, че се практикуваше дѣйствително тъй, както каза г-нъ Караколевъ, по мѣрението на хранитѣ, сир. зимаше се право за мѣрение отъ онова лице, което продава, а не и отъ търговецътъ. Какво става въ крайдунавскитѣ общини, по мѣрението на хранитѣ — това не зная.

По край всичко друго, г-нъ Дако Ангеловъ каза, че имало циркуляръ отъ М-вото, съ който се отмѣнявало зиманieto на това право отъ търговцитѣ. Да ли таквъ циркуляръ е последвалъ, не зная, но ако е последвалъ, несъмнѣно г-нъ М-ръ на Вжтр. Дѣла ще да знае тия работи и той е отговоренъ за тѣхъ. Въ заключение г-нъ Д. Ангеловъ дойде да направи едно вмѣтнато предложение, което е неумѣстно. Той замоли г-да прѣдставителитѣ да направатъ едно справедливо тълкувание на тоя членъ, който е на разискване; но мене ми се струва, че това предложение е неумѣстно. Не е умѣстно, защото Нар. Събрание не е академия да дава лекции. То може само тълкувание да прави на нѣкой членъ, който неправилно е приспособенъ. Азъ казахъ и по-напрѣдъ, че ако г-нъ М-ръ на Финанситѣ или другъ единъ отъ М-ритѣ е издалъ таквъ циркуляръ и е съобщилъ тия распорѣждания на градскитѣ и селски общини, то несъмнѣно, той е длъженъ да отговори на запитването на г-нъ Д. Ангеловъ. (Гласове: Не е запитване). За това най-добръ би било да се ограничимъ по-нататкъ по тълкуванието на тоя членъ и най-хубаво би било да се съгласимъ съ г-нъ Кознички, който каза да замолимъ г-нъ М-ръ да бѣде тъй добръ, щото да внесе къмъ тоя пунктъ едно предложение и тогава можемъ да го разискваме и да рѣшимъ. Не е голѣма работа да се внесе такава едно предложение и азъ вѣрвамъ г-нъ М-ръ ще приеме на драго сърдце да направи това, а съ туй ще се свърши и запитването на г-нъ Д. Ангеловъ.

Ф. Цаневъ: Г-да прѣдставители! Тукъ говориха много наши събратия и едни отидоха до тамъ, щото поискаха унищожението на тоя данѣкъ, който е установенъ съ законъ.

Въпросътъ не е подигнатъ, за да ли тия двѣ стотинки сж много или малко наложени на едно цариградско кило, но тукъ се явява единъ въпросъ отъ крайдунавскитѣ пристанищни градове. Станалъ е споръ, кой да плати за мѣрението на хранитѣ, които се изнасятъ на вънъ и които не се знаятъ отъ кого сж купувани. Въ закона твърдѣ ясно е казано, отъ мѣрение до 2 ст. на всѣка крина (Цариградско кило) отъ 20 оки. Добръ! Това азъ говоря за покрайдунавскитѣ градища, именно за гр. Руссе. Въ гр. Руссе се е имало прѣдъ видъ, да не ставатъ затруднения на населе-

нието и да се прави улеснение на търговцитѣ, които ще купуватъ храни. Случва се, че въ единъ день, когато нѣкой търговецъ купува 50—60,000 оки жито отъ 2—3 села, трѣбва да стои 3—4 дена по селата до гдѣто прѣмѣри житото съ общинскитѣ шиници. На това отгорѣ въстанаха търговцитѣ. Тѣ се съгласиха и казахъ, ний знаемъ, че трѣбва да се плаща при износетъ, вѣстото при вносетъ, защото при вносетъ ставатъ затруднения. Това право за мѣрение, казахъ тѣ, може да се събира отъ насъ и тѣ, разбира се, си смѣтатъ когато купуватъ, като задържатъ отъ продавачитѣ по 2 ст. на всѣка крина отъ 20 оки. И тъй отъ тогава врѣме насамъ тоя данѣкъ се внася отъ търговцитѣ безъ роптание. Когато единъ търговецъ натовари единъ корабъ съ храна за въ странство, внася правото за мѣрение въ общинското управление, споредъ числото на килата, и зима квитанция, че е платилъ. Нѣкои отъ г-да прѣдставителитѣ предлагатъ да се унищожи тая алинея на чл. 109 отъ закона за градскитѣ общини, за да може да се подигне производителността у насъ, но азъ мисля всѣки е свободенъ да говори, както е убѣденъ. Тоя данѣкъ, туй право за мѣрение не е отъ българско врѣме, то е останало още отъ турско врѣме, когато се наричаше шиниѣ парасѣ. Азъ питамъ, ако се унищожи тоя данѣкъ, колко ще струватъ нашитѣ храни, ще станатъ ли по-скѣпи? Миналата година хранитѣ се продаваха 24 лева съ тоя данѣкъ, а сега се продаватъ 18 лева; тъй щото правото за мѣрение никакъ не прѣчи за повишението или намалението цѣната на хранитѣ. Азъ не говоря за вжтрѣшнитѣ градове, гдѣто не отиватъ много кола и гдѣто е възможно да се събиратъ по 2 ст. отъ купувачътъ или продавачътъ, а за градоветѣ, въ които само при изнасянието се зима по 2 ст. и за които отъ търговцитѣ нѣма роптание. Било би несправедливо, както казва г-нъ Векиловъ да се зима отъ всички, защото една храна се купува и прѣпродава по нѣколко пѣти, тъй щото на едно кило се пада 5—6 пѣти да плати по 2 ст.

Азъ покорно моля г-на М-ра и г-да прѣдставителитѣ да се съгласятъ, щото да се тури въ тая алинея, че само при изнасянието на хранитѣ се зима право за мѣрение отъ ония градища, въ които не се зима, когато се внасятъ вжтрѣ въ градоветѣ.

Ф. Симидовъ: Г-да прѣдставители! По тоя пунктъ се говори доста на дълго и широко. Въ 1884 год. споредъ чл. 64 на тогавашния законъ за общинитѣ зимаше се по 6 ст. на цариградско кили, и зимало се е исклучително отъ търговцитѣ, които праватъ експортъ на храни вънъ отъ границата. Тия търговци въ сѣщата година даватъ прошение, колективно ли е било или не, не зная, но въ него заявяватъ, че 6 ст. за мѣрение е много на едно кило и молятъ М-вото да намали това право на 2 стот. По поводъ на туй прошение М-скиятъ Съвѣтъ на 14 Мартъ 1884 година въ засѣданието си рѣшилъ, да се намали отъ 6 стот. шиничното право на 2 стот. Слѣдъ това издава се окръжно на 22 Мартъ 1884 год. подъ No. 2345, въ което се казва, че по поводъ на честитѣ оплаквания отъ търговцитѣ въ пристанищнитѣ градове, прѣдписва се на окръжнитѣ управители да прѣдпишатъ на общинскитѣ управления да събиратъ по 2 стот., а не по 6. Значи М-скиятъ Съвѣтъ съ своето постановление е дошелъ да измѣни чл. 64 буква л отъ тогавашния законъ за общинскитѣ управления и то по поводъ на оплакванията на търговцитѣ, които сж искали да плащатъ 2 ст. Значи търговцитѣ сж признали, че това право тѣ трѣбва да плащатъ, а не населението. По-послѣ

въ 1886 година тогавашното М-ство внесе въ Събранието новъ законъ за общинитѣ и въ него чл. 109 пунктъ 7 прѣдвѣжда да се плаща по 2 ст. шинично право на цариградско кѣло. Тия 2 ст. шинично право произтичатъ отъ оплакването на търговцитѣ, които сж приели да ги плащатъ, съ своето прошение до М-вото и М-вото е направило распорѣждане да се събира по 2 ст. намѣсто 6, отъ мѣрението на всѣко цариградско кѣло. Както слушаме, г-да прѣдставители, въ тоя пунктъ на чл. 109 не е опрѣдѣлено казано, кой именно да плаща тия 2 стот., да ли търговцитѣ, които купуватъ, или населението, което продава. Въсползувани отъ туй опущение, или отъ неясноостта, дохождатъ търговцитѣ и казватъ сега ние нѣма да плащаме заради това, защото закона не е ясенъ, и, като сме оставили единъ депозитъ срѣщо мѣрението на хранитѣ, които събираме, молимъ да се опрѣдѣли, на какво законно основание трѣбва да даваме тия 2 ст. на общинскитѣ управления; молимъ да се истълкува тая алинея на чл. 109. Оставяме тия пари депозитъ и както се рѣши отъ Нар. Събрание тълкуването на закона, ний пакъ ще почитаме това рѣшение и не се отказваме.

Твърдѣ добръ знаете, г-да прѣдставители, че туй шинично право се е събирало още въ турско врѣме, а отъ освобождението ни насамъ нито единъ търговецъ е подигналъ въпросъ, да го не дава, защото станало е като обичай, че ония, които изнасятъ хранитѣ тѣ плащатъ, и, това право когато е било наложено 6 ст., прѣди 1884 год., и, тогава търговцитѣ не се казали, че нѣма да плащатъ. Само сж искали, оплакали сж се въ М-вото, че 6 ст. като плащатъ и за износъ 1<sup>0</sup>/<sub>0</sub>, събиратъ се казватъ тѣ по 7<sup>1</sup>/<sub>2</sub> ст. на крината, и молятъ М-вото да намали правото за мѣрение на 2 ст. Самитѣ търговци съ своитѣ подписи признаватъ, че трѣбва да плащатъ шинично право, но искали да се намали на 2 ст., на което М-вото се е съгласило и даже въ новия законъ за градскитѣ общини, който М-вото е внесло въ IV Обик. Нар. Събрание, това послѣдното е дозволило да се зема по 2 ст. Въпросътъ, азъ мисля, самъ по себѣ си е рѣшенъ. Самитѣ търговци въ прошеніето си до М-вото сж рѣшили тоя въпросъ, и тукъ азъ не виждамъ нужда да се разисква, да ли търговцитѣ, или други да плаща шиничното право, защото това е станало обичай у насъ. Споредъ закона трѣбва да се плаща, а ний имаме право да истълкуваме закона. Заради това, въ 7 пунктъ на чл. 109, мисля да се прибави само толкова, че шинично право по 2 ст. се плаща отъ търговцитѣ, които правятъ експортъ на храни вънъ отъ границата, а колкото за вътрѣшнитѣ градове остава се на общинитѣ да наложатъ една или двѣ стотинки като максимумъ.

М-ръ Ст. Стамболовъ: Тукъ, г-да, трѣбва да забѣлѣжа, че не може да хоротуваме, какво ще прибѣгнемъ къмъ известна алинея. За разискването на тая алинея, за прибавление къмъ нея допълнения не е въпросъ. Въпросътъ е тукъ за тълкувание, а за да може да се дойде до правилно тълкувание, трѣбва да рѣшимъ: ще се зима ли отъ износнитѣ храни на крина отъ 20 оки по 2 ст., или не. (Гласове: Ще се зима). Защото, ако ще се зима, тогава можемъ прѣдостави на общинскитѣ управления да се споразумѣятъ съ търговцитѣ, или съ тия, които продаватъ, за улеснение и за не губение на врѣме. Както е сега законътъ, безъ никакво ограничение разбира се, че трѣбва да се зима правото за мѣрение. Въ закона се казва отъ мѣрение на всѣка крина

до 20 оки 2 ст., тѣй щото нѣма ограничение. Въ разискваніята които сж станали по закона за градскитѣ общини, именно по чл. 109, пунктъ 7, Рахиловъ е казалъ, да се зима по 2 ст. отъ хранитѣ, които се употребляватъ за вътрѣшна потрѣба, а отъ износната храна да се не зима нищо. Това, разбира се, за него, като търговецъ на жита, може да е износно, но не и за общинитѣ. Освѣнъ това има да кажа едно нѣщо, че въ цѣла Бѣлгрия, именно въ градоветѣ, които изнасятъ на вънъ храни, нѣма да се събере тоя налогъ повече отъ 200,000 лева. Земете за примѣръ градоветѣ Руссе, Варна и пр. и ще видите, че нѣма приходъ отъ тоя налогъ даже и 200,000 лева. Въпросътъ е тоя приходъ, да ли търговцитѣ ще го зиматъ, или общинскитѣ управления. Споредъ закона общинскитѣ управления трѣбва да го зиматъ, защото селенина като даде 10-та крина, търговцитѣ ще я зематъ съ връхшина и послѣ ще погаждатъ за правото на общинитѣ. Ако рѣшимъ да се зима отъ износнитѣ храни само по себе си нѣма какво да разискваме, остава да се споразумѣятъ общинскитѣ управления съ търговцитѣ и тия, които изнасятъ храни да направятъ туй, което е по-лесно. Търговцитѣ сж чели протоколитѣ и виждатъ неясноостъ; виждатъ, че ораторитѣ, които сж хоротували, каквото Рахиловъ, каквото Мановъ, останали сж само приказкитѣ имъ, а М-рътъ каквото е казалъ недоизказалъ го е и въпросътъ е останалъ тъменъ. Всѣки, разбира се, тълкува въ своя полза защото, ако не повече 2—3 год. ще бѣде по старому, слѣдователно на нѣколко хиляди кѣла ще се спечелатъ нѣколко хиляди франка. Мисля, че до като се не измѣни тая алинея, трѣбва да се позволи да се зима право отъ мѣрение на хранитѣ. Туй право се е зимало отъ старо врѣме трѣбва да се зима и за напрѣдъ, защото щомъ нѣматъ интересъ общинскитѣ управления отъ крината, нѣма да държатъ и чиновници за контролъ на крината. Какво може да искара градъ Свищовъ, ако за събираніето на 1—2000 франка похарчи 10,000 фр. за чиновници, които да контролиратъ мѣрението на хранитѣ въ града? Ще кажатъ хората, защо ний да държимъ чиновници да плащаме 10,000 фр. за да събиратъ 1,000? А да намѣратъ човѣкъ да даде 1,000 фр. и туй нѣма да стане. Освѣнъ туй тоя данѣкъ е фиктивенъ. Слѣдователно най-радикално тълкувание е, да се заличи тая алинея. Т. е. по-хубаво е отколкото да кажемъ, че на износнитѣ храни не се зима, а на останалитѣ храни въ градоветѣ се зима. Азъ мисля колкото и да хоротуваме едни тѣй, други иначе, всѣ ще бѣде напраздно. Моето тълкувание е това, че до като е опрѣдѣлено въ закона, да се зима по 2 стот., до когате единъ новъ законъ измѣни туй нѣщо. (Гласове: Изчерпанъ е въпросъ).

Прѣдсѣд.: Понеже се чуватъ гласове, че е изчерпанъ въпросътъ, азъ ще патамъ Нар. Събрание. Желаетъ ли Събранието да се говори по тоя въпросъ? (Гласове: Не желае. Векиловъ: Пакъ тъменъ остава въпросъ). Който не желае да се говори, да си вдигне ржката. (Болшинство). Значи, нѣма да се говори още по тоя въпросъ.

Както се разясни, г-да прѣдставители, отъ г-на М-ра Президента, въпросътъ за събираніето ще стане доста ясенъ, ако се разрѣши по-напрѣдъ само това: да ли 7-а алинея трѣбва да се тълкува въ смисълъ, т. е. да ли трѣбва да се разбира, че прѣдвидената такса ще се зема отъ тѣзи храни, които се изнасятъ на вънъ, или и отъ онѣзи, които сж вътрѣшно употребление? И щомъ се рѣши, че тая такса трѣбва да се зема изобщо, въпро-

сътъ се рѣшава и не остава друго, освѣнъ да се разбира, както казахъ.

Заради това, азъ ще прѣдложа на събранието да се рѣши въпросътъ: разбира ли то, че тѣзи такса трѣбва да се зема изобщо или само отъ хранитѣ, които се изнасятъ вънъ. Ще туря на гласуване: мисли ли Нар. Събрание, че прѣдвидената въ 7 а алинея такса, трѣбва да се зема изобщо? (Гласове: Изобщо!) Който отъ г-да прѣдставителитѣ мисли, че тѣзи такса не трѣбва да се зема отъ всичкитѣ храни, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). И така Събранието дава такова тълкувание, че прѣдвидената въ алинея 7-а на чл. 109 отъ «закона за градскитѣ общини» такса трѣбва да се взима отъ всичкитѣ храни.

Сега остава тълкуванието на чл. 46, но понеже е късно, то ще се опрѣдѣли дневния редъ за идущото засѣдание. (Шумъ). Тѣй като извѣстно ви е, че утрѣ на дневенъ редъ ще има разгледване на разни прошения, то трѣбва да се опрѣдѣли дневния редъ за въ понедѣлникъ. По практиката, която имаме дневния редъ за понедѣлникъ, не се опрѣдѣля въ сѣбота, а всѣкога въ петъкъ, за това ще ви съобща, че въ понедѣлникъ ще имаме на дневенъ редъ: 1) трето четение на законитѣ за адвокатитѣ, за паспортитѣ и за допълнение къмъ избирателния законъ; 2) докладъ на разни комисии; 3) законопроектъ за свѣрхемѣтенъ кредитъ отъ М-вото на Правосъдието за 5934 лева 51 стот. и 4) тълкувание на чл. 46 отъ закона за . . . . .

Д. Ангеловъ: Азъ се отказвамъ отъ това мое прѣдложение.

Прѣдсѣд.: Добрѣ! Който мисли да прѣдлага нѣщо за дневния редъ въ понедѣлникъ, да го прѣдложи.

Хр. Векиловъ: Имамъ запитвание къмъ г-на М-ра на Финанситѣ. Питамъ, на какво основание е утвърденъ търга за постройката на Сливенското окръж. ковчежничество, който Директора на Общитѣ Сгради Попповъ е произвелъ самъ той и другъ още единъ въ недѣленъ день.

М-ръ Г. Начевичъ: Азъ съмъ въ състояние още сега да отговоря на г-на Векилова.

Хр. Векиловъ: Азъ не желая сега да ми се отговори, защото запитванието ми има много пунктове. Искамъ да се туря на дневенъ редъ и когато му дойде реда, ще развия изцѣло запитванието си.

Прѣдсѣд.: Г-да М-ритѣ всѣки пѣтъ могатъ да отговарятъ.

М-ръ Ст. Стамболовъ: Г-нъ Векиловъ, ако прави запитвание, трѣбва да го знае и ако желае всѣки частъ може да го развие.

Хр. Векиловъ: Мога да го развия и сега (Гласове: Бѣсно е).

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли г-нъ М-ра на Финанситѣ сега да отговори?

М-ръ Г. Начевичъ: Мога и сега.

Прѣдсѣд.: Желаятъ ли г-да прѣдставителитѣ, да се продължи засѣданието? (Гласове: Не желаемъ). Който желае да се продължи засѣданието, да си вдигне ржката. (Болшинство. Гласове: Нѣма нуждното число прѣдставители). Ще се продължава засѣданието.

Ив. Х. Стойчевъ: Нѣма нуждното число прѣдставители.

Прѣдсѣд.: Сѣднете, г-да, да направимъ провѣрка. (Гласове: Нѣма нуждното число). Значи нѣма да се продължава засѣданието. Г-нъ Насалевски има думата. (Гласове: Отаде си).

Ив. Стойновъ: Правя прѣдложение законодателно, за да станатъ официални празници 6 Септемврия и 7 Ноемврия.

Прѣдсѣд.: Г-да прѣдставители! За дневенъ редъ въ понедѣлникъ ще бѣдѣтъ тия въпроси, които изброихъ по-напрѣдъ.

(Звъни). Засѣданието се закрива.

(Закрито въ 6½ часа).

Прѣдсѣдатель: **Д. Тончевъ.**

Секретари: { **Зах. Градинаровъ.**  
**Ив. Златаревъ.**  
**Геор. Пѣневъ.**  
**Антонъ Байчовъ.**  
**Ив. Халачовъ.**

Подпрѣдсѣдатели: { **З. Стояновъ.**  
**П. Славковъ.**

Секретари: { **Иор. Симеоновъ.**  
**Д-ръ Сарж-Ивановъ.**  
**Христю Лѣкарски.**  
**Ат. Гр. Каракашовъ.**  
**Дим. Петковъ.**  
**Д-ръ Стояновичъ.**

Стенографъ: **Л. Т. Малѣевъ.**